

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2019)0403

Digitaalse Euroopa programm ajavahemikuks 2021–2027 *I**

Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programm (COM(2018)0434 – C8-0256/2018 – 2018/0227(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2018)0434),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2, artiklit 172 ja artikli 173 lõiget 3, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0256/2018),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. oktoobri 2018. aasta arvamust¹,
- võttes arvesse Regioonide Komitee 5. detsembri 2018. aasta arvamust²,
- võttes arvesse presidendi 25. jaanuari 2019. aasta kirja komisjonide esimeestele, mis käsitleb parlamendi lähenemisviisi 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku valdkondlike programmide suhtes,
- võttes arvesse nõukogu 1. aprilli 2019. aasta kirja Euroopa Parlamendi presidendile, mis kinnitab läbirääkimiste käigus kaasseadusandjate saavutatud ühisreisukohta,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
- võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit ning kultuuri- ja hariduskomisjoni arvamust ning ka eelarvekomisjoni, keskkonna-

¹ ELT C 62, 15.2.2019, lk 292.

² ELT C 86, 7.3.2019, lk 272.

rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni, siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, õiguskomisjoni ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamusi (A8-0408/2018),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha¹;
2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

¹ Käesolev seisukoht asendab 13. detsembril 2018. aastal vastuvõetud muudatusettepanekud (Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0521).

P8_TC1-COD(2018)0227

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 17. aprillil 2019. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../..., millega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programm

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 172 ja artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määrusega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programmi rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks {vajaduse korral ajakohastatakse viidet vastavalt uuele institutsioonidevahelisele kokkuleppele: 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)⁴ punkti 17} tähenduses.
- (2) Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/**1046** (edaspidi „finantsmäärus“). Selles sätestatakse

¹ ELT C 62, 15.2.2019, lk 292.

² ELT C 86, 7.3.2019, lk 272.

³ Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht. Hallil taustal tekst ei ole institutsioonidevaheliste läbirääkimiste raames kokku lepitud.

⁴ Viidet ajakohastatakse: ELT C 373, 20.12.2013, lk 1. Kokkuleppe teksti leiab aadressilt [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32013Q1220\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32013Q1220(01)).

liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, kaudse eelarve täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.

(3) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013¹, nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95², nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96³ ja määrusele (EL) 2017/1939⁴ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult välja makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid kuritegusid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nendega seoses süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371⁵. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamise, annaksid samaväärsed õigused.

(4) Vastavalt *{viidet ajakohastatakse vajaduse korral vastavalt uuele ülemeremaid ja -territooriume käsitlevale otsusele: nõukogu otsuse .../... /EL⁶ artiklile 88}* võivad

¹ ELT L 248, 18.9.2013, lk 1–22. Määruse teksti leiab aadressilt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0883&rid=1>.

² EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1–4. Määruse teksti leiab aadressilt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:31995R2988&rid=1>.

³ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2–5. Määruse teksti leiab aadressilt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:31996R2185&rid=1>.

⁴ ELT L 283, 31.10.2017, lk 1–71. Määruse teksti leiab aadressilt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1939&rid=1>.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁶ Nõukogu otsus .../.../EL.

ülemeremaal või -territooriumidel asuvad isikud ja üksused saada rahalisi vahendeid, kui programmi reeglitest ja eesmärkidest ning võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega asjakohane ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti. ***Nende tegelikku osalemist programmis peaks jälgima ja korrapäraselt hindama Euroopa Komisjon.***

(5) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe¹ punktidele 22 ja 23 on vaja käesolevat programmi **■** hinnata teabe alusel, ***mis on kogutud konkreetse järelevalvekorra alusel, mis on korrelatsioonis olemasolevate vajadustega ja kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679²***, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides, ***ning võttes arvesse digivaldkonnas olemas olevaid mõõte- ja võrdlusraamistikke.*** Asjakohasel juhul võib niisugune kord sisaldada ***kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt*** mõõdetavaid näitajaid, mille põhjal hinnata programmi mõju kohapeal.

(5a) ***Programm peaks tagama liidu eelarvega seotud innovatiivsete rahastamisvahendite ja -mehhanismide ülima läbipaistvuse ja vastutuse, eriti seoses nende osatähtsusega nii esialgsete ootuste osas kui ka liidu eesmärkide täitmisel saavutatud lõpptulemustes.***

(6) 2017. aasta septembris Tallinnas toimunud digitippkohtumisel³ ja Euroopa Ülemkogu 19. oktoobri 2017. aasta järeldustes⁴ märgiti, et Euroopal on vaja investeerida ***siinsesse majandusse*** ja leida lahendus oskuste nappusele, et Euroopa konkurentsivõime ***ja innovatiivsus*** ning meie elukvaliteet ja sotsiaalne struktuur säiliks ja muutuks paremaks. Euroopa Ülemkogu tões, et digitehnoloogiale üleminek pakub tohutuid võimalusi innovatsiooniks, majanduskasvuks ja töökohtade loomiseks, aitab suurendada meie ülemaailmset konkurentsivõimet ning suurendab

¹ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14).

² ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).***

³ <https://www.eu2017.ee/news/insights/conclusions-after-tallinn-digital-summit>.

⁴ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14-2017-INIT/et/pdf>.

loomingulist ja kultuurilist mitmekesisust. Et saaksime neist võimalustest kinni haarata, peame esmalt kollektiivselt lahendama digitehnoloogiale üleminekuga kaasnevad probleemid ning vaatama läbi digitehnoloogiale üleminekust mõjutatud poliitikameetmed.

(6a) Tugeva Euroopa digitaalmajanduse ja -ühiskonna loomisele aitab kaasa Euroopa ühendamise rahastu, Wifi4EU ja Euroopa elektroonilise side seadustiku edukas rakendamine.

(7) Euroopa Ülemkogu märkis eeskätt, et liit peaks kiiremas korras tegelema esilekerkivate suundumustega: see hõlmab selliseid küsimusi nagu tehisintellekt, tagades samal ajal andmekaitse **kõrge taseme täielikus kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 ning** digitaalõiguste, põhiõiguste ja eetiliste standardite kõrge taseme. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil esitada 2018. aasta alguseks Euroopa lähenemisviisi tehisintellektile ning kutsus komisjoni üles esitama vajalikud algatused raamtingimuste tugevdamiseks, et võimaldada ELil uurida uutele turgudele sisenemise võimalusi riskipõhiste radikaalsete uuenduste kaudu ning kinnitada oma tööstuse juhtrolli.

(7c) Euroopa peab tegema otsustavaid investeeringuid oma tulevikku ja suurendama selleks strateegilist digivõimekust, et saada kasu digitaalsest revolutsioonist. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb ELi tasandil tagada märkimisväärne eelarve (vähemalt 9,2 miljardit eurot), mida peavad täiendama suured investeeringud riiklikul ja piirkondlikul tasandil, nimelt järjepidevas ja vastastikku täiendavas seoses struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega.

(8) Komisjoni teatises „Uus tänapäevane mitmeaastane finantsraamistik Euroopa Liidu jaoks, mis võimaldab tõhusalt saavutada tema prioriteete ka pärast 2020. aastat“¹ kirjeldatakse tulevase finantsraamistiku võimaluste hulgas Euroopa digitehnoloogiale ülemineku programmi, mis aitaks liikuda jõudsalt aruka majanduskasvu suunas sellistes valdkondades nagu kõrge kvaliteediga andmetaristu, ühenduvus ja küberturvalisus. Programm aitaks kindlustada Euroopa juhtpositsiooni superandmetöötuse, järgmise põlvkonna interneti, tehisintellekti, robotika ja suurandmete vallas. See suurendaks Euroopa tööstuse ja ettevõtuse

¹ COM(2018)0098 final.

konkurentsivõimet digitaalses majanduses ning avaldaks olulist mõju oskuste nappusest ülesaamisele **ja selle kõrvaldamisele** kogu liidus, **nii et Euroopa kodanikel oleksid digitehnoloogiale üleminekuga toimetulekuks vajalikud oskused ja teadmised.**

- (9) Teatises „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“¹ kirjeldati uut meedet, millega astutaks oluline samm ELi ühise andmeruumi suunas – see oleks ühtne digiruum, mille mastaap võimaldab arendada uusi andmepõhiseid tooteid ja teenuseid **ning nendealast innovatsiooni.**
- (10) Programmi üldeesmärk peaks olema toetada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale ja soodustada innovatsioonipoliitika, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tööstuspotentsiaali paremat ärakasutamist, et sellest oleks kasu ettevõtjatele ja kodanikele kogu liidus, **kaasa arvatud äärepoolseimates ja ka majanduslikult ebasoodsas olukorras olevates piirkondades.** Programm tuleks jagada viieks järgmiseks erieesmärgiks vastavalt peamistele poliitikavaldkondadele: kõrgjõudlusega andmetöötlus, **tehisintellekt, küberturvalisus,** kõrgema taseme digioskused ning juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime. Ühtlasi peaks programm kõigis neis valdkondades püüdlema liidu, liikmesriikide ja piirkondlike poliitikameetmete parema kooskõla ning erasektori ja tööstuse ressursside koondamise suunas, et suurendada investeeringuid ja saavutada tugevam koostoime. **Lisaks peaks programm suurendama liidu konkurentsivõimet ja selle majanduse vastupidavust.**
- (10a) **Kõnealused viis erieesmärki on küll eraldiseisvad, kuid üksteisest sõltuvad. Näiteks on tehisintellekti usaldusväärseks vaja küberturvalisust, kõrgjõudlusega andmetöötluse alane võimekus on ülimalt tähtis tehisintellektiga seotud õppimise toetamisel ning kõik kolm võimekust eeldavad kõrgema taseme digioskusi. Kuigi programmi raames võetavad üksikmeetmed võivad olla seotud ühe konkreetse erieesmärgiga, ei tohiks eesmärke vaadelda eraldiseisvalt, vaid sidusa paketi tuuma osadena.**

¹ COM(2018)0125 final.

- (10b) *Toetada tuleb VKEsid, kes kavatsevad oma tootmisprotsessides minna üle digitehnoloogiale. See võimaldab VKEdel toetada vahendite tõhusa kasutamise kaudu Euroopa majanduskasvu.*
- (11) Programmi rakendamises peaksid kesksel kohal olema **Euroopa** digitaalse innovatsiooni keskused, mis peaksid innustama tööstust, *eriti VKEsid ja kuni 3000 töötajaga üksuseid, mis ei ole VKEd (keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad)*, avaliku sektori asutusi ja teadusasutusi võtma kõrghetasemel digitehnoloogia laialdaselt kasutusele. *Et teha selgelt vahet digitaalse innovatsiooni keskustel, mis vastavad käesoleva programmi raames kehtestatavatele rahastamiskõlblikkuse kriteeriumitele, ja digitaalse innovatsiooni keskustel, mis on loodud teatise „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“ (COM(2016) 180 final) alusel ja mida rahastatakse muudest allikatest, tuleks käesoleva programmi alusel rahastatavaid digitaalse innovatsiooni keskusi nimetata Euroopa digitaalse innovatsiooni keskusteks. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused peaksid tegutsema üheskoos detsentraliseeritud võrguna. Nendest saavad juurdepääsupunktid kõige uuemale digivõimekusele, sh kõrgjõudlusega andmetöötlemisele, tehisintellektile, küberturvalisusele ning muudele innovatiivsetele tehnoloogiatele, näiteks peamistele progressi võimaldavatele tehnoloogiatele, millega saab tutvuda ka tootmis- ja linnalaborites (i.k. *fablabs, citylabs*). Need keskused hakkavad tegutsema ühtse kontaktpunktina, kus pakutakse juurdepääsu testitud ja valideeritud tehnoloogiatele ja propageeritakse avatud innovatsiooni. Peale selle hakatakse neis pakkuma toetust kõrgema taseme digioskuste vallas (*nt koordineerides haridusasutustega töötajatele lühiajalise koolituse ja tudengitele praktika pakkumist*). Ühtlasi peaks Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrk tagama kogu Euroopas ulatusliku geograafilise katvuse¹ ning toetama äärepoolseimate piirkondade osalemist digitaalsel ühtsel turul.*
- (11a) *Programmi esimesel aastal tuleks avatud ja konkurentsipõhise protsessi käigus luua Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste esialgne võrk, kuhu kuuluksid liikmesriikide nimetatud üksused. Seejuures peaks liikmesriikidel olema võimalik esitada kandidaate kooskõlas oma riigisiseste menetluste ning haldus- ja*

¹ Nagu on märgitud teatises Euroopa tööstuse digitaliseerimise kohta (COM(2016)0180 final).

institutsiooniliste struktuuridega ning komisjon peaks enne liikmesriigi territooriumil Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse valimist võtma võimalikult suurel määral arvesse selle liikmesriigi arvamust. Liikmesriigid võivad konkurentsipõhise ja avatud protsessi käigus määrata kandidaatideks üksused, kes täidavad juba Euroopa tööstuse digitaliseerimise algatuse raames digitaalse innovatsiooni keskuste ülesandeid. Komisjon võib valikuprotsessi kaasata sõltumatud väliseksperdid. Komisjon ja liikmesriigid peaksid riigi ja ELi tasandil vältima pädevuse ja ülesannete mittevajalikku dubleerimist. Seetõttu tuleks keskuste määramisel ning nende tegevusalade ja koosseisu kindlaksmääramisel võimaldada piisavat paindlikkust. Et tagada kogu Euroopas ulatuslik geograafiline katvus ning tehnoloogiate või sektorite katvuse tasakaal, võib võrku edaspidi avatud ja konkurentsipõhise protsessi käigus laiendada.

- (11b) Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused peaksid arendama asjakohast koostööt digitaalse innovatsiooni keskustega, mida rahastatakse programmist „Euroopa horisont“ või muudest teadusuuringute ja innovatsiooni programmidest, ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudiga, eelkõige teadmis- ja innovaatikakogukonnaga EIT Digital, ning ka muude olemasolevate võrkudega nagu Euroopa ettevõtlusvõrgustik (Entreprise Europe Network) või InvestEU keskused.*
- (11c) Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused peaksid toimima vahendajana, et tuua kokku ühelt poolt tööstus, ettevõtjad ja haldusasutused, kes vajavad uusi tehnoloogilisi lahendusi, ning teiselt poolt äriühingud, eelkõige idufirmad ja VKEd, kellel on olemas turukõlblikud lahendused.*
- (11d) Finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punkti c alusel, mis võimaldab üksustel, millel kohaldatava riigisisese õiguse kohaselt puudub juriidilise isiku staatus, osaleda toetuse andmise menetluses, tingimusel et nende esindajad on volitatud võtma üksuste nimel juriidilisi kohustusi ja et üksused pakuvad samaväärseid tagatisi liidu finantshuvide kaitsmiseks kui juriidilised isikud, võib Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuseks valida õigussubjektide konsortsiumi.*
- (11e) Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustel peaks olema lubatud vastu võtta rahalisi osalusi liikmesriikidelt, osalevatelt kolmandatelt riikidelt või nende riikide*

ametiasutustelt, rahvusvahelistelt organisatsioonidelt või asutustelt ning erasektorilt, eelkõige Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste liikmetelt, aktsionäridelt või partneritelt. Samuti peaks Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustel olema õigus kasutada oma varadest ja tegevusest saadud tulusid, annakuid, annetusi ja eraisikutelt saadud makseid või muu hulgas toetuste vormis rahastust käesolevast programmist ja muudest liidu programmidest.

- (12) Programmi tuleks rakendada olulisi digivõimekusi ja nende laialdast kasutamist edendavate projektide kaudu. See peaks hõlmama liikmesriikide ja vajaduse korral ka erasektori poolset *kaasrahastamist. Kaasrahastamise määr tuleks kehtestada tööprogrammis. Liit võiks rahastada kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest üksnes erakorralistel juhtudel.* Eeskätt tuleb selleks saavutada hangete kriitiline mass, et saada sama raha eest paremat kvaliteeti ja tagada Euroopa tarnijatele koht tehnika arendamise esirinnas.
- (13) Käesoleva programmi poliitikaeesmärke täidetakse ka InvestEU fondi rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kaudu.
- (14) Programmi meetmeid tuleks kasutada *liidu digivõimekuse veelgi ulatuslikumaks parandamiseks ning* turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalsel viisil ilma erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata või välja tõrjumata ning neil meetmetel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.
- (15) Et saavutada programmi kehtivuse ajal maksimaalne paindlikkus ja tekitada selle komponentide vahel koostoime, võib iga erieesmärgi rakendada kõigi finantsmääruse kohaselt kasutada olevate vahendite abil. Eelarve täitmise mehhanismidest tuleks kasutada otsesest eelarve täitmist ja kaudset eelarve täitmist, juhul kui liidu rahastamist tuleks kombineerida muude rahastamisallikatega või kui eelarve täitmine eeldab ühiselt juhitavate struktuuride loomist. *Lisaks võib komisjon eelkõige uutele arengusuundumustele ja vajadustele, näiteks uutele tehnoloogiatele reageerimiseks teha iga-aastase eelarvemenetluse raames ja kooskõlas finantsmäärusega ettepaneku kalduda käesolevas määruses sätestatud soovituslikest summadest kõrvale.*

- (15a) *Et tagada rahaliste vahendite tõhus jaotamine liidu üldeelarvest, on vaja tagada kõigi programmi raames ellu viidavate meetmete ja tegevuste Euroopa lisaväärtus ning vastastikune täiendavus liikmesriikide tegevustega; samas tuleks püüda saavutada kooskõla, täiendavus ja koostoime rahastamisprogrammidega, millega toetatakse omavahel tihedalt seotud poliitikavaldkondi. Kui otseselt ja kaudselt hallatavate meetmete puhul tagatakse järjepidevus asjakohaste tööprogrammide abil, siis otseselt või kaudselt hallatavate rahaliste vahendite ja ühiselt hallatavate rahaliste vahendite järjepidevuse ja vastastikuse täiendavuse tagamiseks tuleks sisse seada komisjoni ja asjaomaste liikmesriikide vaheline koostöö.*
- (16) Liidu kõrgjõudlusega andmetöötlus ja sellega seotud andmetöötlusvõimsus peaksid võimaldama kõrgjõudlusega andmetöötluse laialdasemat kasutamist tööstuses ja üldisemalt avalikku huvi pakkuvates valdkondades, et kasutada ära võimalusi, mida pakuvad superarvutid ühiskonnale näiteks tervishoiu, keskkonna ja turvalisuse, aga ka tööstuse, eeskätt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime vallas. *Maailmatasemel superarvutite omandamine kindlustab liidu tarnesüsteemi ning aitab juurutada simulatsiooni, visualiseerimise ja prototüüpide valmistamise teenuseid ning tagab samal ajal kõrgjõudlusega andmetöötluse süsteemi, mis on kooskõlas liidu väärtuste ja põhimõtetega.*
- (17) Nõukogu¹ ja Euroopa Parlament² on avaldanud toetust liidu sekkumisele kõnealuses valdkonnas. Peale selle kirjutasid *ühheidsateist* liikmesriiki *aastatel 2017–2018* alla Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühissetevõtte deklaratsioonile³, st valitsustevahelisele lepingule, millega nad võtsid kohustuse teha komisjoniga koostööd, et arendada ja juurutada Euroopas tipptasemel kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetaristu lahendusi, mis oleksid kogu liidus kasutamiseks kättesaadavad teadlastele ning avaliku ja erasektori partneritele.
- (18) Kõrgjõudlusega andmetöötluse erieesmärgi puhul peetakse kõige sobivamaks rakendusmehhanismiks ühissetevõtet, mis peaks eeskätt koordineerima riikide ja liidu strateegiaid ja investeeringuid kõrgjõudlusega andmetöötluse taristusse ning teadus- ja arendustegevusse, koondama avalikud ja erasektori vahendid ning kaitsma liidu

1

2

3

majanduslikke ja strateegilisi huve¹. Lisaks hakkavad **nõukogu määruse (EL) 2018/1488 artikli 2 punktis 4 esitatud määratlusele vastavad** liikmesriikide kõrgjõudlusega andmetöötuse pädevuskeskused pakkuma tööstusele, **sealhulgas VKEdele ja idufirmadele**, teadlastele ja haldusasutustele kõrgjõudlusega andmetöötuse teenuseid.

- (19) Tehisintellektiga seotud võimekuse arendamine on oluline tegur nii tööstuse, **teenuste** kui ka avaliku sektori digitehnoloogiale üleminekus. Tehastes, süvameretöodes, kodudes, linnades ja haiglates kasutatakse üha enam autonoomseid roboteid. Tehisintellekti kommertsplatvormid on jõudnud testimisetapist edasi reaalsete tervishoiu- ja keskkonnavaldkonna rakendusteni; kõik suuremad autotootjad arendavad isejuhtivaid autosid ning kõik olulisemad veebiplatvormid ja suurandmete rakendused on ehitatud üles masinõppele. **Euroopa jaoks on oluline ühendada jõud kõigil tasanditel, et olla rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline. Liikmesriigid on seda tunnistanud, olles võtnud konkreetseid kohustusi teha koostööd koordineeritud tegevuskava kohaselt.**
- (19a) **Algoritmiteegid võivad hõlmata suurt algoritmide hulka, sealhulgas lihtsaid lahendusi, nagu klassifitseerimise algoritmid, neurovõrgu algoritmid ja kavandamise või lahenduse otsimise algoritmid, ja keerukamaid lahendusi, nagu kõnetuvastusalgoritmid, autonoomsetesse seadmetesse, nagu droonid või isejuhtivad autod, integreeritud navigatsioonialgoritmid ning robotitesse paigaldatud tehisintellekti algoritmid, mis võimaldavad neil oma keskkonnaga suhelda ja sellega kohanduda. Algoritmiteegid tuleks õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel teha kõigile kergesti kättesaadavateks.**
- (19b) **Euroopa Parlament juhtis oma 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise kohta tähelepanu mõjule, mida avaldab keelebarjäär tööstussektorile ja selle digiteerimisele. Selles kontekstis on väga oluline arendada suuremahulisi tehisintellektipõhiseid keeletehnoloogiaid, nagu automaattõlge, kõnetuvastus, suurandmete tekstianalüüs ning dialoogi- ja küsimustele vastamise**

¹ Mõjuhindang, mis on lisatud dokumendile „Ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühissettevõte“ (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-council-regulation-establishing-eurohpc-joint-undertaking-impact-assessment>).

süsteemid, et kaitsta keelelist mitmekesisust, tagada kaasatus ning võimaldada inimestevahelist ning inimeste ja masinate vahelist suhtlemist.

- (19c) *Tehisintellektil põhinevad tooted ja teenused peaksid olema kasutajasõbralikud, vaikimisi seadustega kooskõlas ning pakkuma tarbijatele rohkem valikuvõimalusi ja teavet, eelkõige toodete ja teenuste kvaliteedi kohta.*
- (20) Suuremahuliste andmestike ning testimis- ja eksperimenteerimisvahendite kättesaadavus on tehisintellekti, *sealhulgas keeletehnoloogiate* arendamise jaoks äärmiselt oluline.
- (21) Euroopa Parlament rõhutas oma 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise kohta¹, kui oluline on, et Euroopal oleks küberjulgeoleku küsimuses ühine seisukoht, tunnistas vajadust parandada teadlikkust ja pidas kübervastupidavusvõime tagamist, *samuti sisseprojekteeritud turbe ja privaatsuse ning nende vaikesätete rakendamist* ettevõtjate ning liikmesriikide ja Euroopa tööstus- ja julgeolekupoliitika kujundajate väga oluliseks kohustuseks.
- (22) Küberturvalisus on kogu liidu jaoks väljakutse, millega ei saa tegeleda ainult riikide algatuste raames. Euroopa küberturvalisuse alast võimekust tuleks tugevdada, et Euroopal oleks vajalik võimekus kaitsmaks kodanikke, *haldusasutusi* ja ettevõtjaid küberohtude eest. Peale selle peaksid ka tarbijad olema kaitstud, kui nad kasutavad andmesideühendusega tooteid, mida saab häkkida ja mis võivad nende turvalisuse ohtu seada. Kõike seda tuleks teha koos liikmesriikide ja erasektoriga: tuleks välja töötada ja koordineerida projekte, mis tugevdaksid Euroopa küberturvalisuse alaseid võimekusi ja tagaksid uusimate küberturvalisuse lahenduste laialdase juurutamise kogu majanduses; ühtlasi tuleks koondada kõnealuse valdkonna pädevus, et tagada kriitiline mass ja tippteadmiste olemasolu.
- (23) 2017. aasta septembris esitas komisjon algatuste paketi², milles sätestati liidu terviklik lähenemisviis küberturvalisusele, et suurendada Euroopa võimekust tulla toime küberrünnete ja -ohtudega ning tugevdada selles valdkonnas tehnoloogia ja

¹ Dokument A8-0183/2017, kättesaadav aadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0240+0+DOC+XML+V0//ET>.

² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/cybersecurity>.

tööstuse suutlikkust. ***See hõlmas ka määrust, mis käsitleb ENISAt ehk ELi küberturvalisuse ametit ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist („küberturvalisust käsitlev õigusakt“).***

- (24) Usaldus on digitaalse ühtse turu toimimise üks eeldus. Küberturvalisusega seotud tehnoloogiad, näiteks digitaalne identiteet, krüptograafia või sissetungituvastus ja nende rakendamine sellistes valdkondades nagu rahandus, neljanda põlvkonna tööstus, energeetika, transport, tervishoid ja e-valitsus, on hädavajalikud, et kindlustada veebis tegutsemise ja veebitehingute turvalisus ja usaldusväärsus nii kodanike, haldusasutuste kui ka äriühingute jaoks.
- (25) Euroopa Ülemkogu rõhutas 19. oktoobri 2017. aasta järeldustes, et digitaalse Euroopa edukaks ehitamiseks vajab liit eelkõige digiajastusse sobivaid tööturge ning haridus- ja koolitussüsteeme; vaja on investeerida digioskustesse ning võimestada kõiki eurooplasi ja neile võimalusi luua.
- (26) Euroopa Ülemkogu kutsus 14. detsembri 2017. aasta järeldustes liikmesriike, nõukogu ja komisjoni üles jätkama tööd 2017. aasta novembris Göteborgi sotsiaalvaldkonna tippkohtumisel välja kuulutatud teemadega, sh Euroopa sotsiaalõiguste sammas, haridus ja koolitus ning uue Euroopa oskuste tegevuskava rakendamine. Ühtlasi palus Euroopa Ülemkogu komisjonil, nõukogul ja liikmesriikidel analüüsida võimalikke meetmeid, mis käsitlevad digiülemineku, küberturvalisuse, meediakirjaoskuse ja tehisintellekti oskustega seotud probleeme ning vajadust kehtestada hariduse ja koolituse suhtes kaasav, elukestval õppel põhinev ning innovatsioonist juhinduv lähenemisviis. Vastuseks esitas komisjon 17. jaanuaril 2018. aastal esimese meetmepaketi, milles käsitletakse võtmepädevusi, digioskusi¹ ning ühiseid väärtusi ja kaasavat haridust. 2018. aasta mais avaldati teine meetmepakett, et edendada tööd Euroopa haridusruumi loomiseks aastaks 2025; ka seal on digioskused kesksel kohal.
- (26a) Meediakirjaoskus hõlmab olulisi pädevusi (teadmised, oskused ja hoiakud), mis võimaldavad kodanikel meedia ja muude teabepakkujatega tulemuslikult suhelda***

¹ Selles pakendis on digiõppe tegevuskavas (COM(2018) 22 final) sätestatud rida meetmeid, et toetada liikmesriike digioskuste ja -pädevuste arendamisel formaalhariduses.

ning arendada ka kriitilist mõtlemist ja elukestva õppe oskusi ühiskondlikust elust osavõtmiseks ja aktiivseks kodanikuks saamiseks.

- (26b) *Arvestades holistilise lähenemise vajadust, tuleks programmis arvesse võtta ka kaasamise, kvalifikatsiooni, koolituse ja spetsialiseerumise valdkondi, mis lisaks kõrgema taseme digipädevustele on teadmistepõhises ühiskonnas otsustava tähtsusega ka lisaväärtuse loomiseks.*
- (27) Euroopa Parlament märkis oma 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise kohta¹, et haridus, koolitus ja elukestev õpe on digitaalühiskonna sotsiaalse sidususe nurgakivid. *Lisaks nõudis ta, et soomõõde lisataks kõigisse digitaalvaldkonna algatustesse, ning rõhutas vajadust käsitleda soolist ebavõrdsust IKT sektoris, kuna see on Euroopa pikaajalise majanduskasvu ja heaolu jaoks väga oluline.*
- (28) Kõrgtasemel digitehnoloogia, mida käesoleva programmi raames toetatakse, nt kõrgjärgulusega andmetöötlus, küberturvalisus ja tehisintellekt, on nüüd piisavalt küpsed, et need teadlaste töölaualt edasi viia ning juurutada, ellu viia ja liidu tasandil laialdaselt kasutusele võtta. Liidu tasandil reageerimist eeldavad lisaks nende tehnoloogiate juurutamisele ka nendega seotud oskused. Kõrgema taseme digioskuste, *sealhulgas andmekaitsepädevuste* alased koolitused tuleb muuta mastaapsemaks, neid tuleb rohkem pakkuda ja need tuleb teha kättesaadavaks kogu ELis. Kui sellega hakkama ei saada, takistab see kõrgtasemel digitehnoloogia sujuvat juurutamist ja kahjustab liidu majanduse üldist konkurentsivõimet. Käesolevast programmist toetatavad meetmed täiendavad meetmeid, mida toetatakse Euroopa Sotsiaalfondist, Euroopa Regionaalarengu Fondist ning programmide „*Erasmus+*“ ja „*Euroopa horisont*“. *Need on suunatud nii era- kui ka avaliku sektori töötajaskonnale, eelkõige IKT-spetsialistidele ja muudele seonduvatele spetsialistidele ning ka tudengitele. Need kategooriad hõlmavad praktikante ja koolitajaid. Töötajaskond tähendab majanduslikult aktiivset elanikkonda ja selle hulka kuuluvad nii töötajad (palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad) kui ka töötud.*

¹ Dokument A8-0183/2017, kättesaadav aadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0240+0+DOC+XML+V0//ET>.

- (29) Haldusasutuste ja avalike teenuste digivahendite abil nüüdisajastamine on hädavajalik, et vähendada ■ kodanike halduskoormust, muutes nende suhtluse ametiasutustega kiiremaks, mugavamaks ja vähem kulukaks ning suurendades kodanikele ja ettevõtjatele pakutavate teenuste tõhusust, *läbipaistvust* ja kvaliteeti, *suurendades samal ajal avaliku sektori kulutuste tõhusust*. Juba praegu on paljudel avalikku huvi pakkuvatel teenustel ka liidu mõõde ning seega peaks toetus nende rakendamisele ja juurutamisele liidu tasandil tagama, et kodanikud ja ettevõtjad *võivad saada* kõrge kvaliteediga *mitmekeelsete* digiteenuste kasutamisest kasu kogu Euroopas. *Peale selle ergutab liidu toetus selles valdkonnas eeldatavalt avaliku sektori teabe taaskasutamist.*
- (29a) *Digitaliseerimine võib hõlbustada ja parandada kõigi, sealhulgas eakate ja piiratud liikumisvõimega või puudega inimeste ning äärepoolsete või maapiirkondade elanike takistusteta juurdepääsu.*
- (30) Üleminek digitehnoloogiale sellistes avalikku huvi pakkuvates valdkondades nagu tervishoid¹, liikuvus, õiguskaitse, Maa ja keskkonna seire, *turvalisus, CO₂-heitkoguste vähendamine, energiataristu, haridus ja koolitus ning* kultuur, eeldab digiteenuste taristu alalhoidmist ja laiendamist, et võimaldada turvalist piiriülest andmevahetust ja edendada riigi arengut. Nende koordineerimine käesoleva määruse alusel võimaldab tekkivat koostoimet kõige paremini kasutada.
- (30a) *Digitehnoloogiale üleminekust kasu saamiseks on määrava tähtsusega vajalike digitehnoloogiate, eriti kõrgjõudlusega andmetöötluste, tehisintellekti ning küberturvalisuse ja usalduse erieesmärkide alla kuuluvate tehnoloogiate juurutamine ning seda võiksid täiendada muud tipptasemel ja tulevikutehnoloogiad, nagu hajusraamatud (näiteks plokiahel).*
- (30b) *Digitehnoloogiale üleminek peaks võimaldama ELi kodanikel piiriüleselt ja turvaliselt oma isikuandmetele juurde pääseda ning neid kasutada ja hallata, olenemata enda ja andmete füüsilisest asukohast.*
- (31) ELi nõukogu märkis 6. oktoobril 2017. aastal Tallinnas tehtud deklaratsioonis, et digivaldkonna areng põhjustab ühiskonnas ja majanduses kardinaalseid muutusi ning

¹ http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51628.

paneb mitmes valdkonnas proovile varem välja töötatud põhimõtete tulemuslikkuse, aga ka üldiselt avaliku halduse rolli ja ülesanded. Meie ülesanne on selliseid väljakutseid ennetada ja juhtida, et kodanike ja ettevõtjate vajadused ja ootused saaksid täidetud.

- (32) Euroopa haldusasutuste nüüdisajastamine on digitaalse ühtse turu strateegia edukat elluviimist silmas pidades üks põhiprioriteet. Strateegia vahehindamisel rõhutati, et haldusasutusi tuleb jõulisemalt ümber kujundada ning ühtlasi tuleb tagada, et kodanikel oleks lihtne, usaldusväärne ja sujuv juurdepääs avalikele teenustele.
- (33) Komisjoni 2017. aastal avaldatud majanduskasvu analüüsist¹ selgub, et Euroopa haldusasutuste töö kvaliteet mõjutab vahetult majanduskeskkonda ning seepärast on see tootlikkuse, konkurentsivõime, majanduskoostöö, **jätksuutliku** kasvu, tööhõive ja **kvaliteetsete töökohtade** soodustamisel otsustava tähtsusega. Eelkõige on majanduskasvu toetamiseks ning kvaliteetsete teenuste pakkumiseks äriühingutele ja kodanikele vaja tõhusat ja läbipaistvat avalikku haldust ja tulemuslikke kohtusüsteeme.
- (34) Euroopa avalike teenuste koostalitlusvõime puudutab haldust kõikidel tasanditel: liidu, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil. Koostalitlusvõime kõrvaldab ühtse turu toimimist takistavaid tegureid, kuid lisaks hõlbustab see ka **piiriülest koostööd, Euroopa standardite edendamist**, poliitiliste otsuste edukat rakendamist ja pakub ohtralt võimalusi, et vältida piiriüleseid elektroonilisi tõkkeid, kindlustades veelgi uute ühiste avalike teenuste esilekerkimist või selliste arenevate avalike teenuste koondumist liidu tasandil. ELis Euroopa teenuste killustatuse vältimiseks, põhivabaduste toetamiseks ja toimivaks vastastikuseks tunnustamiseks tuleks toetada holistilist valdkonna- ja piiriülest lähenemist koostalitlusvõimele ning teha seda võimalikult tulemuslikult ja lõppkasutajate vajadustega arvestades. See tähendab, et koostalitlusvõimet tuleb tõlgendada üldiselt – arvesse tuleb võtta nii tehnilisi kui ka juriidilisi detaile ja valdkondliku poliitika elemente. Sellest tulenevalt on tegevused lahenduste tavapärasest elutsüklist ulatuslikumad ning hõlmavad sekkumiste kõiki elemente, mis võiksid toetada kestva koostalitlusvõime vajalikke raamtingimusi

¹ COM(2016)0725 final.

üldisemalt. **Programm peaks võimaldama ka erinevate riiklike algatuste vastastikust kasulikkust, mis toob kaasa digitaalühiskonna arengu.**

- (34a) **Seepärast peaks programm soodustama avatud lähtekoodiga lahendusi, et võimaldada uuesti kasutamist, suurendada usaldust ja tagada läbipaistvus. Sellel on positiivne mõju rahastatud projektide jätkusuutlikkusele.**
- (35) Koostalitlusvõime raamistiku ja loodud lahenduste koostalitlusvõime elluviimise konkreetseteks tegevusteks ette nähtud eelarve suurus on 194 miljonit eurot.
- (36) Euroopa Parlament rõhutas oma 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise¹ kohta, kui oluline on tagada Euroopa tööstuse digiteerimise jaoks piisav avaliku ja erasektori poolne rahastamine.
- (37) 2016. aasta aprillis võttis komisjon vastu Euroopa tööstuse digitaliseerimise algatuse tagamaks, et „kõik Euroopa tööstusharud olenemata sektorist, asukohast ja suuruselt saavad digitaalsetest uuendustest täit kasu“. **See on eriti oluline kultuuri- ja loomesektori VKEde jaoks.**
- (38) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas Euroopa tööstuse digitaliseerimist käsitleva teatise üle heameelt ja tões, et koos sellele lisatud dokumentidega on see teatis „esimene samm suures Euroopa tööprogrammis, mis tuleb ellu viia tihedas koostöös kõigi avaliku ja erasektori huvitatud osapoolte vahel“².
- (39) Võimalik, et seatud eesmärkide saavutamiseks tuleb võimendada võrgu- ja andmetöötuse valdkonna vastastikku täiendavate tehnoloogiate potentsiaali, nagu on märgitud teatises „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“³, kus tõdeti, et „maailmatasemel võrkude ja pilvtaristu“ kättesaadavus on tööstuse digitaliseerimise oluline **koostisosa**.
- (40) **Määrus (EL) 2016/679**, millega on ette nähtud liikmesriikide õigusruumis otsekohalduv normistik, tagab isikuandmete vaba liikumise ELi liikmesriikide vahel ja tugevdab tõelise digitaalse ühtse turu toimimise kaht hädavajalikku komponenti –

1

2

3

COM(2016)0180 final: „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“.

üksikisikute usaldust ja kindlustunnet. Kui käesoleva programmi raames võetavad meetmed hõlmavad isikuandmete töötlemist, peaksid need **kõik** seega toetama **määruse (EL) 2016/679** kohaldamist näiteks tehisintellekti ja plokiahela tehnoloogia vallas. **Need peaksid toetama selliste digitehnoloogiate arendamist, mis on kooskõlas „lõimitud ja vaikumisi andmekaitse“ kohustustega.**

- (41) Programmi rakendamisel tuleks täielikult järgida intellektuaalomandi kaitse ja selle tagamise rahvusvahelist ja ELi raamistikku. Intellektuaalomandi tulemuslikul kaitsel on innovatsioonis oluline koht ning seega on see vajalik käesoleva programmi tulemuslikuks rakendamiseks.
- (42) Käesoleva programmi rakendamisega tegelevad asutused peaksid järgima liidu institutsioonide suhtes kohaldatavaid sätteid ja liikmesriikide õigusakte, mis käsitlevad teabe käitlemist, eelkõige tundliku, kuid salastamata teabe ja ELi salastatud teabe käitlemist. **Erieesmärgi 3 puhul võib julgeolekukaalutlustel olla vajalik jätta kolmandatest riikidest kontrollitavad üksused käesoleva programmi konkursikutsetest ja pakkumiskutsetest välja. Erakorralistel juhtudel võib selline väljajätmine olla vajalik ka erieesmärkide 1 ja 2 puhul. Sellise väljajätmise tingivad julgeolekukaalutlused peaksid olema proportsionaalsed ja nõuetekohaselt põhjendatud, osutades ohtudele, mida selliste üksuste kaasamine kaasa tooks.**
- (43) Võttes arvesse, kui oluline on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustusega rakendada Pariisi kliimakokkulepet ja ÜRO kestliku arengu eesmärgi, panustab programm kliimameetmete integreerimisse ja üldise eesmärgi (pühendada 25 % ELi eelarve kuludest kliimaeesmärkide toetamisele)¹. Asjakohased meetmed **tuleks määrata** kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid **tuleks** uuesti **hinnata** asjakohaste hindamis- ja läbivaatamismenetluste käigus.

- (45) **Vastu tuleks võtta tööprogrammid, et saavutada programmi eesmärgid kooskõlas liidu ja liikmesriikide prioriteetidega ning tagada seejuures liidu ja liikmesriikide ühismeetmete koosõla, läbipaistvus ja järjepidevus.** Põhimõtteliselt tuleks

¹ COM(2018)0321 final, lk 1.

tööprogrammid vastu võtta iga kahe aasta järel, või kui see on põhjendatud programmi rakendamise tulenevate vajadustega, siis *igal aastal*. Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda sellest, kuivõrd saab nende abil saavutada meetmete erieesmärgid ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist.

(46) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte *I ja II* lisa muutmise kohta, et vaadata läbi ja/või täiendada seal loetletud näitajaid. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(47) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eeskätt artiklites 8, 11, 16, 21, 35, 38 ja 47 osutatud põhimõtteid, mis käsitlevad isikuandmete kaitset, sõna- ja teabevabadust, ettevõtlusvabadust, diskrimineerimise keelamist, tervishoidu, tarbijakaitset ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Liikmesriigid peavad käesolevat määrust kohaldama nimetatud õigusi ja põhimõtteid järgides.

(49) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantsreegleid, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ja nendega

määratakse kindlaks eelkõige kord, mille kohaselt eelarvet koostatakse ja täidetakse toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise kaudu, ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid käsitlevad ka liidu eelarve kaitset juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, kuna õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise vajalik eeltingimus.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK
ÜLDSÄTTED

Artikkel 1
Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse digitaalse Euroopa programm (edaspidi „programm“).

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, Euroopa Liidu poolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise reeglid.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „segarahastamistoiming“ – ELi eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punkti 6 kohased segarahastamisvahendid, milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest antavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagasimakstav toetus;
- b) „õigussubjekt“ – mis tahes füüsiline isik või selline juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud riigisisese õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel ning kellel on juriidilise isiku staatus ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, millel puudub juriidilise isiku staatus vastavalt finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c;

- c) „kolmas riik“ – riik, kes ei ole liidu liikmesriik;
- d) „assotsieerunud riik“ – kolmas riik, kes on liiduga sõlmitud sellise lepingu osaline, mis võimaldab tal programmis osaleda vastavalt artiklile [10];
- da)** „Euroopa huve esindav rahvusvaheline organisatsioon“ – rahvusvaheline organisatsioon, mille liikmetest enamik on liikmesriigid või mille peakorter asub mõnes liikmesriigis;
- e) „**Euroopa** digitaalse innovatsiooni keskus“ – õigussubjekt, kes **valitakse kooskõlas artikliga 16** täitma programmist tulenevaid ülesandeid, eeskätt pakkuma **otse või tagama** juurdepääsu tehnilistele teadmistele ja eksperimenteerimisvahenditele, nagu seadmed ja tarkvaralised töövahendid, et võimaldada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale **ning hõlbustada juurdepääsu rahastamisele. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskus on avatud igat liiki ja igas suuruses ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, kasvufirmadele ja haldusasutustele kogu liidus**;
- f) „kõrgema taseme digioskused“ – oskused ja **kutsealased** pädevused, **mis eeldavad teadmisi ja kogemusi**, mis on vajalikud käesoleva määrusega toetatavate **ning artikli 3 lõike 2 punktides a, b, c ja e osutatud** tehnoloogiate, **toodete ja teenuste mõistmiseks**, projekteerimiseks, arendamiseks, haldamiseks, **testimiseks**, juurutamiseks, **kasutamiseks** ja hooldamiseks;
- fa)** „Euroopa partnerlus“ – algatus, nagu on määratletud ... [sisestada viide raamprogrammi „Euroopa horisont“ määrusele];
- fb)** „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad“ või „VKEd“ – mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, nagu on määratletud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ lisa artiklis 2;
- g)** „küberturvalisus“ – kõik tegevused, mis on vajalikud selleks, et kaitsta küberohtude eest võrgu- ja infosüsteeme, nende kasutajaid ja mõjutatud isikuid;
- h)** „digiteenuste taristu“ – taristu, mis võimaldab osutada võrgupõhiseid teenuseid elektrooniliselt, üldjuhul internetis;

- i) „kvaliteedimärgis“ – *sertifitseeritud märgis, nagu on määratletud ... [sisestada viide raamprogrammi „Euroopa horisont“ määrusele].*

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on järgmine: toetada **ja kiirendada** Euroopa majanduse, **tööstuse** ja ühiskonna üleminekut digitehnoloogiale, viia sellest saadav kasu Euroopa kodanike, **haldusasutuste** ja ettevõtjateni **kogu liidus ning suurendada Euroopa konkurentsivõimet üleilmses digitaalmajanduses, aidates kaasa liidus digilõhe vähendamisele ja tugevdades liidu strateegilist autonoomiat. See nõuab holistilist, valdkondadevahelist ja püriülest toetust ning suuremat liidu panust.** Programmiga, **mida rakendatakse asjakohasel juhul tihedas kooskõlas muude liidu rahastamisprogrammidega, tehakse järgmist:**
 - a) **tugevdatakse ja edendatakse** Euroopa võimekust peamistes digitehnoloogia valdkondades läbi mastaapse juurutamise,
 - b) laiendatakse selle levikut ja kasutuselevõttu **erasektoris ja** avalikku huvi pakkuvates valdkondades, **edendades üleminekut ja juurdepääsu digitehnoloogiale.**
2. Programmil on viis järgmist **omavahel seotud** erieesmärki:
 - a) erieesmärk nr 1: kõrgjõudlusega andmetöötlus
 - b) erieesmärk nr 2: tehisintellekt
 - c) erieesmärk nr 3: küberturvalisus ja usaldus
 - d) erieesmärk nr 4: kõrgema taseme digioskused
 - e) erieesmärk nr 5: juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime.

Artikkel 4

Kõrgjõudlusega andmetöötlus

1. Erieesmärgi 1 „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) juurutada liidus maailma mastaabis arvestatav eksatasandi **superandmetöötluse ja andmete integreeritud, nõudlusele suunatud ja rakendamisele lähtuv** taristu, mis oleks **hõlpsasti** juurdepääsetav avaliku ja erasektori kasutajate, **eriti VKEde** jaoks, **olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad**, ning **teadustöö** jaoks **kooskõlas ... {määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte}**, ning seda taristut liidu tasandil koordineerida ja käitada;
- b) juurutada teadustegevuse ja innovatsiooni tulemusena loodud kasutusvalmis/töövõimelisi tehnoloogiaid, et rajada liidus integreeritud kõrgjõudlusega andmetöötluse ökosüsteem, mis hõlmab teaduse ja tööstuse väärtusahela **osade eri aspekte**, kaasa arvatud riistvara, tarkvara, rakendused, teenused, ühendused ja digioskused, **ning turvalisuse ja andmekaitse kõrget taset**;
- c) juurutada ja käitada eksatasandijärgset **taristut**, hõlmates integreerimist kvantarvutuse tehnoloogiatega, ning **arvutiteaduste** **teadustaristut**; **ergutada liidus selliseks juurutamiseks vajaliku riist- ja tarkvara arendamist**.

2. **Erieesmärgi 1 raames võetavaid meetmeid rakendatakse peamiselt ühisettevõtte kaudu, mis asutati nõukogu 28. septembri 2018. aasta määrusega (EL) 2018/1488, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte¹.**

Artikkel 5

Tehisintellekt

1. Erieesmärgi 2 „Tehisintellekt“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

¹ **Määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte. 10594/18. Brüssel, 18. september 2018 (OR. en).**
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10594-2018-INIT/et/pdf>.

- a) suurendada ja tugevdada liidu tehisintellekti alast põhivõimekust *ja teadmisaasi*, kaasa arvatud *kvaliteetseid* andmeressursse ja *nendele vastavaid vahetusmehhanisme ning* algoritmiteeke, *tagades samal ajal inimkeskse ja kaasava ning Euroopa väärtusi austava lähenemisviisi.*

Kättesaadavaks tehtavate tehisintellektil põhinevate lahenduste ja andmete puhul tuleb täielikus kooskõlas andmekaitsealaste õigusaktidega austada lõimprivaatsuse ja sisseprojekteeritud turbe põhimõtet;

- b) anda see võimekus kõigi ettevõtjate, *eriti VKEde ja idufirmade, kodanikuühiskonna, mittetulundusühenduste, teadusasutuste, ülikoolide ning* haldusasutuste käsutusse, *et see tooks Euroopa ühiskonnale ja majandusele võimalikult suurt kasu;*

- c) tugevdada *liikmesriikide* tehisintellekti testimise ja sellega eksperimenteerimise vahendeid ja ühendada need võrku;

- ca) *äriliste rakendus- ja tootmissüsteemide arendamiseks ja tugevdamiseks hõlbustada tehnoloogia integreerimist väärtusahelatesse, töötada välja uuenduslikke ärimudeleid ning lühendada aega, mis kulub selleks, et võtta innovatsioon tööstuses kasutusele, ning edendada tehisintellektil põhinevate lahenduste kasutuselevõttu avalikku huvi pakkuvates valdkondades ja ühiskonnas.*

- 1b. *Komisjon määrab kooskõlas asjakohaste liidu ja rahvusvaheliste õigusaktidega, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga ning muu hulgas kõrgetasemelise tehisintellekti eksperdirühma soovitusi arvesse võttes erieesmärgi 2 alla kuuluvates tööprogrammides kindlaks eetiliste küsimustega seotud tingimused. Taotlusvoorud või toetuslepingud peavad sisaldama tööprogrammides sätestatud asjakohaseid tingimusi.*

Vajaduse korral teeb komisjon eetikakontrolli. Eetiliste küsimustega seotud tingimustele mittevastavate meetmete rahastamise võib igal ajal kooskõlas finantsmäärusega peatada või lõpetada või seda võib vähendada.

- 1c. *Selle erieesmärgi raames võetavaid meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.*

Käesolevas artiklis sätestatud eetika- ja õigusnõudeid kohaldatakse kõikide erieesmärgi 2 meetmete suhtes nende rakendusviisist sõltumata.

Artikkel 6

Küberturvalisus ja usaldus

1. Erieesmärgi 3 „Küberturvalisus ja usaldus“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- a) toetada koos liikmesriikidega kõrgetasemeliste küberturvalisuse seadmete, töövahendite ja andmetaristu ***loomist ja*** hankimist, ***et saavutada Euroopa tasandil küberturvalisuse ühtne kõrge tase***, järgides täielikult andmekaitsealaseid õigusakte ***ja põhiõigusi ning tagades seejuures ELi strateegilise autonoomsuse***;
- b) toetada Euroopas leiduvate küberturvalisuse alaste teadmiste, võimete ja oskuste ***loomist ja*** parimat kasutamist ***ning toetada parimate tavade jagamist ja levitamist***;
- c) tagada uusimate küberturvalisuse lahenduste laialdane juurutamine kogu majanduses, ***pöörates erilist tähelepanu avalikele teenistustele ja olulistele majandustegevuses osalejatele, näiteks VKEdele***;
- d) tugevdada liikmesriikide ja erasektori võimekust, et aidata neil järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/1148 (meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus)⁷⁹, ***muu hulgas meetmete abil, mille eesmärk on kujundada organisatsioonides küberturvalisuse kultuuri***;
- da) ***parandada vastupanuvõimet küberrünnete, et suurendada kasutajate, eriti avalike teenistuste, VKEde ja idufirmade riskiteadlikkust ja teadmisi põhiliste turbeprotsesside kohta, tagada, et äriühingutel on põhitasemel turvalisus, nagu andmete ja side otspunktkrüpteerimine ning tarkvarauuendused, ning julgustada kasutama sisseprojekteeritud turvet ja selle vaikesätteid, samuti teadmisi põhiliste turbeprotsesside kohta ja küberhügieeni***;

1a. Erieesmärgi 3 „Küberturvalisus ja usaldus“ raames võetavaid meetmeid rakendatakse peamiselt Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskuse ning küberturvalisuse pädevusvõrgustiku kaudu kooskõlas ... [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ...¹].

Artikkel 7

Kõrgema taseme digioskused

1. Liidu rahalise sekkumisega erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames toetatakse kõrgema taseme digioskuste arengut käesoleva programmiga toetatavates valdkondades ning aidatakse seega suurendada Euroopa talendipagasit, **vähendada digilõhet** ning toetada ametioskuste parandamist, **võttes arvesse soolist tasakaalu**, eriti kõrgjõudlusega **ja pilvandmetöötuse**, suurandmete analüüsi, küberturvalisuse, hajusraamatu tehnoloogia (**nt plokiahel**), **kvanttehnoloogia**, robotika ja tehisintellekti vallas. **Selleks et tegeleda probleemiga, mis seisneb oskuste mittevastavuses tööturu vajadustele, ning ergutada digitehnoloogiale ja -rakendustele spetsialiseerumist, on** rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:
 - a) toetada **kvaliteetsete** pikaajaliste koolituste ja kursuste, **sealhulgas segaõppe** väljatöötamist ja pakkumist tudengitele ja töötajaskonnale;
 - b) toetada lühiajaliste **kvaliteetsete** koolituste ja kursuste väljatöötamist ja pakkumist töötajaskonnale, **eriti VKEdes ja avalikus sektoris**;
 - c) toetada **kvaliteetse** töökohapõhise õppe ja praktika, **sealhulgas õppepraktika** pakkumist tudengitele **ja töötajaskonnale, eriti VKEdes ja avalikus sektoris**.
2. **Erieesmärgi „Kõrgema taseme digioskused“ raames võetavaid meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.**

¹ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ..., millega luuakse Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik.**

Artikkel 8

Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime

1. Erieesmärgi 5 „Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime“ raames on liidu rahalisel sekkumisel *samal ajal digilõhet vähendades* järgmised tegevuseesmärgid:
- a) *toetada* avalikus sektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades, näiteks tervishoius ja hoolduses, hariduses, kohtusüsteemis, *tollis*, transpordis, *liikuvuses*, energeetikas, keskkonnavaldkonnas, kultuuri- ja loomesektoris, *sealhulgas asjakohastes liidus asutatud ettevõtetes* tiptasemel *digitehnoloogia*, *näiteks* kõrgjõudlusega andmetöötluse, tehisintellekti ja *küberturvalisuse tulemuslikku juurutamist ja juurdepääsetavust*;
 - b) juurutada, käitada ja hooldada *kogu liidus* üleeuroopalist koostalitlusvõimelist *tiptasemel* digiteenuste taristut (kaasa arvatud sellega seotud teenused) vastastikusel täiendavusel riiklike ja piirkondlike meetmetega;
 - ba) *toetada üleeuroopalise digiteenuste taristu ja kokkulepitud Euroopa digivaldkonna standardite integreerimist ja kasutamist avalikus sektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades, et soodustada kulutõhusat rakendamist ja koostalitlusvõimet*;
 - c) hõlbustada lahenduste ja raamistike arendamist, ajakohastamist ja kasutamist Euroopa haldusasutuste, ettevõtjate ja kodanike seas, kaasa arvatud *avatud lähtekoodiga lahendused ning* koostalitlusvõime lahenduste ja raamistike taaskasutus;
 - d) pakkuda *avalikule sektorile ja liidu tööstusele, eelkõige VKEdele lihtsat* juurdepääsu digitehnoloogiate **■** testimisele ja katsetamisele *ning nende kasutamise laiendamisele, hõlmates ka nende piiriülest kasutamist*;
 - e) toetada kõrgtasemel digitehnoloogia ja sellega seotud tehnoloogiate, sealhulgas eeskätt kõrgjõudlusega andmetöötluse, tehisintellekti, küberturvalisuse, *muude tiptasemel ja tulevikutehnoloogiate, näiteks hajusraamatud (nt plokiahel), kasutuselevõttu avalikus sektoris ja liidu tööstuses, eelkõige VKEde seas ■* ;

- f) toetada koostalitlusvõimeliste digilahenduste, *sealhulgas digivalitsuse lahenduste* projekteerimist, testimist, rakendamist ja juurutamist *ning hooldamist* selliste ELi tasandi avalike teenuste jaoks, mille pakkumiseks kasutatakse andmepõhist taaskasutatavate lahenduste platvormi, edendades sealjuures innovatsiooni ja luues ühiseid raamistikke, et anda Euroopa kodanike ja ettevõtjate käsutusse haldusasutuste pakutavate teenuste kogu potentsiaal;
- g) tagada liidu tasandil pidev suutlikkus *juhtida digiarengut lisaks* suutlikkusele märgata ja analüüsida digimaailma kiiret arengut ja sellega kohaneda ning jagada ja levitada parimaid tavasid;
- h) toetada koostööd *muu hulgas* hajusraamatupõhiseid teenuseid ja rakendusi kasutava usaldusväärse *andme jagamis- ja digitaristu* Euroopa ökosüsteemi loomiseks, sh toetades koostalitlusvõimet ja standardimist ning edendades *selliste* ELi piiriüleste rakenduste juurutamist, *mis põhinevad lõimprivaatsusel ja sisseprojekteeritud turbel ning mille puhul järgitakse tarbija- ja andmekaitsealaseid õigusakte*;
- i) rajada *Euroopa* digitaalse innovatsiooni *keskused ja nende võrk ning neid* tugevdada.

2. *Selle erieesmärgi raames võetavaid meetmeid rakendatakse peamiselt eelarve otsese täitmise kaudu.*

Artikkel 9

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2021–2027 on **2018. aasta hindades 8 192 391 000 eurot (jooksevhindades 9 194 000 000 eurot).**

2. Nimetatud summa soovituslik jaotus on järgmine:

- a) kuni **2 404 289 438 eurot 2018. aasta hindades** (2 698 240 000 eurot jooksevhindades) erieesmärgiks 1 „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“
- b) kuni **2 226 192 703 eurot 2018. aasta hindades** (2 498 369 000 eurot jooksevhindades) erieesmärgiks 2 „Tehisintellekt“

- c) kuni **1 780 954 875 eurot 2018. aasta hindades** (1 998 696 000 eurot **jooksevhindades**) erieesmärgiks 3 „Küberturvalisus ja usaldus“
- d) kuni **623 333 672 eurot 2018. aasta hindades** (699 543 000 eurot **jooksevhindades**) erieesmärgiks 4 „Kõrgema taseme digioskused“
- e) kuni **1 157 620 312 eurot 2018. aasta hindades** (1 299 152 000 eurot **jooksevhindades**) erieesmärgiks 5 „Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime“.

3. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada **ka** programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistusteks, järelevalveks, kontrolliks, auditeerimiseks ja hindamisteks, sealhulgas sisemiste infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
4. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuvate tegevustega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitme aasta peale.
5. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise korras, võib liikmesriikide taotluse alusel kanda üle programmile, **sealhulgas selleks, et võimaluse korral täiendada meetmele antud toetusi kuni 100 % ulatuses rahastamiskõlblike kulude kogusummast, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 190 sätestatud kaasrahastamise põhimõtet ja riigiabi eeskirju**. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti a alusel või kaudselt kõnealuse artikli punkti c alusel. **Nende** vahendite kasutamisel **peetakse** silmas **üksnes** asjaomase liikmesriigi huve.
6. Ilma et see piiraks finantsmääruse kohaldamist, võivad esimesse tööprogrammi lisatud projektidest tulenevate meetmete kulutused olla rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 10

Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

1. ***Programmis võivad osaleda*** Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, tehes seda vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele.
2. ***Lõikes 1 osutamata kolmandate riikide täielik või osaline programmiga assotsieerumine põhineb erieesmärkide juhtumipõhisel hindamisel vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, mis käsitleb kolmanda riigi osalemist mis tahes liidu programmis, tingimusel et see erileping vastab täielikult järgmistele kriteeriumidele:***

- *kolmanda riigi osalemine on liidu huvides;*
- *osalemine aitab saavutada artiklis 3 sätestatud eesmärgi;*
- *osalemine ei tekita julgeolekuprobleeme ja seejuures järgitakse täielikult asjakohaseid julgeolekunõudeid, mis on sätestatud artiklis 12;*
- *leping tagab õiglase tasakaalu liidu programmides osaleva kolmanda riigi antava panuse ja saadava kasu vahel;*
- *lepingus on sätestatud programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide rahalise osaluse ja halduskulude kalkulatsioon. Selline rahaline osalus loetakse vastavalt [uue finantsmääruse] [artikli 21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;*
- *lepinguga ei anta kolmandale riigile programmiga seotud otsustusõigust;*
- *lepinguga on tagatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.*

- 2a. ***Tööprogrammide ettevalmistamisel hindavad Euroopa Komisjon või muud asjaomased rakendusasutused igal üksikjuhul eraldi, kas lõikes 2 osutatud lepingus sätestatud tingimused on tööprogrammides sisalduvate meetmete puhul täidetud.***

Artikkel 11

Rahvusvaheline koostöö

1. Liit võib teha koostööd artiklis 10 nimetatud kolmandate riikidega, muude kolmandate riikide ja neis riikides asutatud rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutustega, seda eeskätt ELi ja Vahemere piirkonna partnerluse ja idapartnerluse raames, ning naaberriikidega, eeskätt Lääne-Balkani ja Musta mere piirkonna riikidega. Ilma et see piiraks artikli **18** kohaldamist, ei kaeta programmist seotud kulusid.
2. Erieesmärgi **1** „*Kõrgjõudlusega andmetöötlus*“, erieesmärgi **2** „*Tehisintellekt*“ ja erieesmärgi **3** „*Küberturvalisus ja usaldus*“ raames lõikes 1 nimetatud kolmandate riikide ja organisatsioonidega tehtava koostöö suhtes kohaldatakse artiklit 12.

Artikkel 12

Julgeolek

1. Programmi raames võetavad meetmed peavad olema kooskõlas kohaldatavate julgeolekunormidega ning eeskätt normidega, mis käsitlevad salastatud teabe kaitset loata avalikustamise eest; muu hulgas tuleb järgida kõiki asjakohaseid riigi ja liidu õigusnorme. Väljaspool liitu võetavate meetmete puhul, ***kui kasutatakse ja/või luuakse salastatud teavet***, peab lisaks eespool nimetatud nõuete täitmisele olema sõlmitud julgeolekuleping liidu ja selle kolmanda riigi vahel, kus tegevus toimub.
2. Vajaduse korral kaasneb ettepanekute ja hangetega julgeolekualane enesehindamine, mille käigus tehakse kindlaks võimalikud julgeolekuprobleemid ja kirjeldatakse, kuidas need probleemid lahendatakse, et täita asjakohaseid riigi ja liidu õigusnorme.
3. Vajaduse korral teeb komisjon või rahastamisasutus julgeolekukontrolli selliste ettepanekute puhul, millega seoses ilmnevad julgeolekuprobleemid.
4. Vajaduse korral peavad meetmed olema kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444¹ ja selle rakenduseeskirjadega.
5. Tööprogrammis võidakse ühtlasi sätestada, et assotsieerunud riikides asutatud õigussubjektidel ning ELis asutatud, aga kolmandatest riikidest kontrollitavatel

¹ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

õigussubjektidel ei ole **nõuetekohaselt põhjendatud** julgeolekukaalutlustel õigust osaleda kõigis või teatavates erieesmärgi 3 meetmetes. Sellistel juhtudel on konkursikutsetel ja pakkumiskutsetel osalejate ring piiratud üksustega, kes on asutatud liikmesriigis või kes loetakse liikmesriigis asutatuks ja keda kontrollib liikmesriik ja/või liikmesriigi kodanikud.

Kui see on julgeolekukaalutlustel nõuetekohaselt põhjendatud, võib tööprogrammis sätestada ka, et assotsieerunud riikides asutatud õigussubjektidel ning ELis asutatud, aga kolmandatest riikidest kontrollitavatel õigussubjektidel võib olla õigus osaleda kõigis või teatavates erieesmärkide 1 ja 2 meetmetes üksnes juhul, kui nad vastavad tingimustele, mis on seotud nõuetega, mida need õigussubjektid peavad täitma, et tagada liidu ja selle liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitse ning salastatud dokumentides sisalduva teabe kaitse. Need tingimused sätestatakse tööprogrammis.

5a. Vajaduse korral teeb komisjon julgeolekukontrolli. Julgeolekuküsimustega seotud tingimustele mittevastavate meetmete rahastamise võib igal ajal kooskõlas finantsmäärusega peatada või lõpetada või seda võib vähendada.

Artikkel 13

Koostoime muude liidu programmidega

1. Programm on üles ehitatud nii, et selle rakendamisel tekiks III lisas täpsemalt kirjeldatud koostoime muude liidu rahastamisprogrammidega, eeskätt ELi programmidest seda täiendavate rahaliste vahendite saamise korra kaudu, kui juhtimiskorraldus seda lubab; rahastamine võib toimuda järgemööda, vaheldumisi või vahendite kombineerimise, sh meetmete ühisrahastamise teel. ***Komisjon tagab, et programmi täiendavuse võimendamisel teiste Euroopa rahastamisprogrammidega ei takistata erieesmärkide 1–5 saavutamist.***
2. ***Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega programmi üldise kooskõla asjakohaste poliitikameetmete ja liidu programmidega ning nende vastastikuse täiendavuse. Selleks hõlbustab komisjon asjaomaste asutuste omavahelise ning asutuste ja Euroopa Komisjoni vahelise koordineerimise jaoks asjakohaste mehhanismide loomist ning loob asjakohased seirevahendid, et süstemaatiliselt tagada koostoime käesoleva programmi ja kõigi asjakohaste ELi rahastamisvahendite vahel.***

Kehtestatava korra abil püütakse vältida topelttööd ja saavutada kulutuste võimalikult suur mõju.

Artikkel 14

Eelarve täitmine ja rahastamise vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega **vastavalt artiklitele 4–8**. Rahastamisasutused võivad kalduda kõrvale käesolevas määruses sätestatud osalemise ja levitamise õigusnormidest ainult siis, kui see on ette nähtud rahastamisasutuse loomise ja/või sellele asutusele eelarve täitmise alaste ülesannete usaldamise alusaktis või, kui tegemist on finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c alapunktide ii, iii või v kohase rahastamisasutusega, siis juhul, kui see on sätestatud rahalist osalust käsitlevas lepingus ja seda on vaja nende tegevusega seotud spetsiifiliste vajaduste või meetme olemuse tõttu.
2. Programmist võib rahastamist pakkuda ükskõik millises finantsmääruse kohases vormis, sealhulgas eelkõige hangetena, aga ka toetuste ja auhindadena.

Kui meetme eesmärgi saavutamine eeldab innovatiivsete toodete ja teenuste hanke korraldamist, võib toetuse määrata üksnes toetusesaajatele, kes on hankijad või võrgustiku sektori hankijad, nagu on määratletud direktiivides 2014/24/EL¹, 2014/25/EL² ja 2009/81/EÜ³.

Kui meetme eesmärkide saavutamine eeldab niisuguste innovatiivsete digitoodete pakkumist või digiteenuste osutamist, mis ei ole veel turgudel suures mahus kättesaadavad, võib hankemenetluse raames lubada sama menetluse raames sõlmida mitu lepingut.

¹ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EMPs kohaldatav tekst).***

² ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (EMPs kohaldatav tekst).***

³ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (EMPs kohaldatav tekst).***

Kui see on avaliku julgeoleku kaalutlustel nõuetekohaselt põhjendatud, võib hankija seada tingimuse, mille kohaselt peab lepingu täitmise koht asuma liidu territooriumil.

Programmist võib raha eraldada ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

3. Riski, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite sissenõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse [määruse XXX **tagatisfondi määruse õigusjärglane** artikli X] sätteid.

Artikkel 15

Euroopa partnerlused

Programmi võib rakendada Euroopa partnerluste kaudu, ***mis on sõlmitud kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määrusega ja strateegilise plaanimise protsessis Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide vahel.*** Eeskätt võib see hõlmata rahalisi toetusi ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel loodud olemasolevatele või uutele ühisettevõttena tegutsevatele avaliku ja erasektori partnerlustele. Selliste rahaliste toetuste suhtes kohaldatakse [programmi „Euroopa horisont“ käsitlev määrus, viide lisatakse] Euroopa partnerluste kohta käivaid sätteid.

Artikkel 16

Digitaalse innovatsiooni keskused

1. Programmi rakendamise esimesel aastal luuakse ***Euroopa*** digitaalse innovatsiooni keskuste esialgne võrk, ***kuhu kuulub vähemalt üks keskus igast liikmesriigist, ilma et see piiraks lõigete 2 ja 3 kohaldamist.***
2. Lõikes 1 nimetatud võrgu loomiseks nimetab iga liikmesriik ***kooskõlas oma riigisiseste menetluste ning haldus- ja institutsiooniliste struktuuridega*** avatud ja konkurentsipõhise menetluse tulemusena kandidaadid, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

- a) **artikli 16 lõikes 5 kindlaks määratud Euroopa** digitaalse innovatsiooni keskuste ülesannetega seotud asjakohased pädevused **ja artikli 3 lõikes 2 kindlaks määratud ühe või mitme valdkonna alased pädevused**;
- b) asjakohane juhtimisvõimekus, personal ja taristu, **mis on vajalikud, et täita artikli 16 lõikes 5 kindlaks määratud ülesandeid**;
- c) tegevuslikud ja õiguslikud vahendid liidu tasandil kehtestatud halduslike, lepinguliste ja finantsjuhtimise alaste õigusnormide kohaldamiseks;
- d) **asjakohane rahaline elujõulisus, mis vastab selliste liidu vahendite tasemele, mille juhtimise ülesanne talle antakse, ning mida tõendavad asjakohasel juhul tagatised**, mille annab eelistatavalt riigi ametiasutus .

3. Komisjon võtab **kooskõlas artikli 27 a lõikes 2 osutatud menetlusega** vastu otsuse nende üksuste valimise kohta, kellest moodustatakse esialgne võrk, **võttes enne iga liikmesriigi territooriumil Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse valimist võimalikult suurel määral arvesse asjaomase liikmesriigi arvamust**. Komisjon valib need üksused välja liikmesriikide nimetatud kandidaatide seast lõikes 2 loetletud kriteeriumide ja järgmiste lisakriteeriumide põhjal:

- a) esialgse võrgu rahastamiseks kasutada olev eelarve;
- b) vajadus tagada, et esialgne võrk kataks tööstuse ja avalikku huvi pakkuvate valdkondade vajadused ning oleks suure ja tasakaalustatud geograafilise ulatusega, **mis suurendaks Ühtekuuluvusfondist abi saavate riikide ja teiste liikmesriikide vahelist lähenemist, nt vähendades geograafilist digilõhet**.

4. **Komisjon valib avatud ja konkurentsipõhise menetluse tulemusena ning enne iga liikmesriigi territooriumil Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuse valimist asjaomase liikmesriigi arvamust võimalikult suurel määral arvesse võttes vajaduse korral täiendavad Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused vastavalt artikli 27 a lõikes 2 osutatud menetlusele**, tagades, et hõlmatakse suur geograafiline ala kogu Euroopast. Võrgu üksuste arv **vastab** konkreetse liikmesriigi **nõudlusele keskuse teenuste järele**. ELi äärepoolseimate piirkondade spetsiifiliste probleemidega tegelemiseks võidakse nimetada eraldi üksused, kes tegeleksid nende piirkondade vajadustega.

- 4a. *Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustel on oma organisatoorse korralduse, koosseisu ja töömeetodite kindlaksmääramisel suur üldine autonoomsus.*
5. *Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused osalevad programmi rakendamises, täites liidu tööstuse, eriti VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate ning avaliku sektori huvides järgmisi ülesandeid:*
- a) *teadlikkuse suurendamine ja digitehnoloogiale ülemineku alaste eriteadmiste, oskusteabe ja teenuste, kaasa arvatud testimis- ja eksperimenteerimisvahendite pakkumine või nendele juurdepääsu tagamine;*
 - aa) *äriühingute, eelkõige VKEde ja idufirmade, ning organisatsioonide toetamine programmiga hõlmatud uue tehnoloogia kasutamise abil konkurentsivõimelisemaks muutumisel ja nende ärimudelite tõhustamisel;*
 - b) *teadmiste ja oskusteabe piirkondade vahel edasi andmise soodustamine, eeskätt seeläbi, et ühe piirkonna VKEd, idufirmad ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad ühendatakse võrku teistes piirkondades tegutsevate Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustega, mis on asjaomaste teenuste pakkumiseks kõige sobivamad; oskuste, ühisalgatuste ja heade tavade vahetamise soodustamine;*
 - c) *haldusasutustele, avaliku sektori organisatsioonidele, VKEdele või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele temaatiliste teenuste, sealhulgas eelkõige tehisintellekti, kõrgjärgulusega andmetöötuse ning küberturvalisuse ja usaldusega seotud teenuste osutamine või nendele juurdepääsu tagamine. Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused võivad spetsialiseeruda konkreetsetele temaatilistele teenustele ega pea pakkuma kõiki käesolevas lõikes nimetatud temaatilisi teenuseid või pakkuma neid teenuseid käesolevas lõikes nimetatud igat liiki üksustele;*
 - d) *kolmandatele isikutele rahalise toetuse pakkumine erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames.*
6. *Kui Euroopa digitaalse innovatsiooni keskus saab käesolevast programmist rahalisi vahendeid, peavad need olema toetuste vormis.*

II PEATÜKK RAHASTAMISKÕLBLIKKUS

Artikkel 17

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, mis aitavad saavutada artiklis 3 ja artiklites 4 – 8 osutatud eesmärgi.
2. Meetmete rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid sätestatakse tööprogrammides.

Artikkel 18

Rahastamiskõlblikud üksused

1. Rahastamiskõlblikud on järgmised **õigussubjektid**:
 - a) juriidilised isikud, kes on asutatud:
 - i) liikmesriigis või sellega seotud ülemeremaal või -territooriumil;
 - ii) programmiga assotsieerunud kolmandas riigis **kooskõlas artiklitega 10 ja 12**;
 - b) juriidiline isik, kes on loodud liidu õiguse alusel, või rahvusvaheline organisatsioon.
2. Juriidilised isikud, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga assotsieerunud, võivad erandkorras osaleda konkreetsetes meetmetes, kui see on vajalik programmi eesmärkide saavutamiseks. **Sellised isikud kannavad oma osalemise kulusid ise, välja arvatud juhul, kui tööprogrammides on sätestatud teisiti.**
3. Füüsilised isikud ei ole rahastamiskõlblikud muudel juhtudel, kui erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames antavate toetuste puhul.
4. **Artiklis 23 osutatud** tööprogrammiga võib ette näha, et julgeolekukaalutlustel või meetmete puhul, mis on otseselt seotud ELi strateegilise autonoomsusega, võivad programmis osaleda ainult liikmesriikides asutatud toetusesaajad või toetusesaajad,

kes on asutatud liikmesriikides või konkreetses assotsieerunud või muudes kolmandates riikides. *Assotsieerunud riikides asutatud juriidiliste isikute osalemise piiramine peab toimuma kooskõlas käesoleva määruse ja asjakohase lepingu tingimustega.*

III PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 19

Toetused

Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega *ning need võivad katta kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks finantsmääruse artiklis 190 sätestatud kaasrahastamise põhimõtet, ning need peavad olema kooskõlas konkreetse eesmärgi kirjeldusega.*

Artikkel 20

Hindamiskriteeriumid

1. Hindamiskriteeriumid määratakse kindlaks tööprogrammides ja konkursikutsetes, võttes arvesse vähemalt järgmisi elemente:
 - a) meetme küpsus projekti väljatöötamisel;
 - b) kavandatava rakenduskava usaldusväärsus;
 - c) vajadus saada üle finantstakistustest, näiteks turupoolse rahastamise puudumisest.
2. *Kui see on asjakohane, võetakse arvesse ka järgmisi elemente:*
 - a) *liidu toetuse stimuleeriv mõju avaliku ja erasektori investeeringutele;*
 - b) *eeldatav majanduslik, sotsiaalne, kliima- ja keskkonnamõju;*
 - c) *juurdepääsetavus ja asjakohastele teenustele juurdepääsu hõlpsus;*
 - d) **■** *üleeuroopaline ulatus;*

- e) ■ tasakaalustatud geograafiline jaotus kogu liidu piires, kaasa arvatud **geograafilise löhe vähendamine, sealhulgas ka** äärepoolseimates piirkondades;
- f) ■ pikaajalise jätkusuutlikkuse kava olemasolu;
- g) **võimalus projektide tulemusi taaskasutada ja kohandada;**
- h) **koostoime ja täiendavus muude liidu programmidega.**

Artikkel 20a

Hindamine

Kooskõlas finantsmääruse artikliga 150 hindab toetuseavaldusi hindamiskomisjon, mis võib täielikult või osaliselt koosneda sõltumatutest väliseksperetidest.

IV PEATÜKK

SEGAHASTAMISTOIMINGUD JA MUU KOMBINEERITUD RAHASTAMINE

Artikkel 21

Segarahastamistoimingud

Käesoleva programmi raames otsustatud segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas InvestEU määrusega ja finantsmääruse X jaotisega.

Artikkel 22

Kumulatiivne, täiendav ja kombineeritud rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust mõne muu liidu programmi alusel, **kaasa arvatud vahendid, mida kasutatakse eelarve jagatud täitmise korras**, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel, tingimusel, et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Iga meetet toetava liidu programmi reegleid kohaldatakse sellest programmist meetme jaoks antud toetuse suhtes. Kumulatiivse rahastamise maht ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat ning liidu eri programmide antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.
2. Meetmed, mis on saanud kvaliteedimärgise või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:

- a) neid on hinnatud programmi kohase projektikonkursi raames;
- b) nad vastavad selle projektikonkursi kvaliteedi miinimumnõuetele;
- c) neid ei saa selle projektikonkursi alusel rahastada eelarvepiirangute tõttu, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+ -st või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist vastavalt määruse (EL) XX [ühissätete määrus] artikli [67] lõikele 5 ja määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamine, haldamine ja seire] artiklile [8], tingimusel et sellised meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse selle fondi eeskirju, kes toetust annab.

2a. Kui meetmele on juba määratud või see on saanud rahalist toetust teisest liidu programmist või ELi fondist, tuleb see toetus programmist toetuse küsimise taotluses ära märkida.

V PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 23

Tööprogrammid

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.
 2. Need tööprogrammid võetakse vastu mitmeaastaste programmidenä kogu programmi jaoks. Kui see peaks olema põhjendatud konkreetsete rakendamise seotud vajaduste tõttu, võib tööprogrammid vastu võtta aastaste programmidenä, mis hõlmavad üht või mitut erieesmärki.
 3. **Tööprogrammid keskenduvad I lisa loetletud tegevustele ning nendes tuleb tagada, et toetatavad meetmed ei tõrju välja erasektoripoolset rahastamist.**
- 3a. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 27 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada selles sätestatud meetmeid kooskõlas käesoleva määruse eesmärkidega, nagu on sätestatud artiklites**

4. Tööprogrammides esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.

Artikkel 24

Järelevalve ja aruandlus

1. **Mõõdetavad** näitajad, mille abil teostatakse programmi rakendamisel ja artiklis 3 sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude järelevalvet, on esitatud II lisas.
- 1a. **Komisjon määrab kindlaks meetodika, millega kehtestatakse näitajad artikli 3 lõikes 1 sätestatud üldeesmärkide saavutamisel tehtud edusammude täpseks hindamiseks.**
2. Et tagada programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 27 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmise kohta, et vajaduse korral **mõõdetavad** näitajad läbi vaadata või neid täiendada ning täiendada käesolevat määrust järelevalve- ja hindamisraamistiku loomist käsitlevate sätetega.
3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal, **nii et tulemusi saab kasutada tehtud edusammude ja esinenud raskuste põhjalike analüüside koostamiseks**. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
4. **Taustanäitajadena tuleb** maksimaalselt ära kasutada ELi ametlikku statistikat, näiteks IKT valdkonna korrapäraseid statistilisi uuringuid. Riikide statistikaametitega konsulteeritakse ja nad kaasatakse koos Eurostatiga programmi rakendamise ja digitehnoloogiale üleminekul tehtud edusammude järelevalveks kasutatavate statistiliste näitajate esialgsesse kavandamisse ja sellele järgnevasse arendamisse.

Artikkel 25

Programmi hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis. ***Need hõlmavad programmi üldeesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kvalitatiivset hindamist.***
2. ***Lisaks programmi korrapärasele järelevalvele teeb komisjon programmi vahehindamise, mis toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saadaval piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust. Vahehindamise põhjal kohandatakse vastavalt vajadusele programmi rakendamist, võttes arvesse ka asjakohaseid uusi tehnoloogilisi arengusuundumusi.***

Vahearuanne esitatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis **1** nimetatud ajavahemiku lõppu teeb komisjon programmi lõpphindamise.

Lõpphindamisel hinnatakse programmi pikemaajalist mõju ja jätkusuutlikkust.

4. Hindamisaruannete süsteemiga tuleb tagada, et liidu vahendite saajad koguvad programmi hindamiseks vajalikke andmeid tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt ning piisava detailsuse astmega.

- 4a. ***Komisjon esitab lõikes 3 osutatud lõpphindamisaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.***

1

Artikkel 26

Auditid

1. Niisugused auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sh muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.
2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel; seejuures võetakse arvesse kontrollimise haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel.
3. Kulude auditeerimine toimub järjepideval viisil ning säästlikkuse, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõtteid järgides.

4. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustava auditistrateegia aluseks võib olla kulude representatiivse valimi finantsaudit. Sellist representatiivset valimit täiendatakse kulutustega seotud riskide hindamisel põhineva valikuga.
5. Meetmete puhul, mida rahastatakse kumulatiivselt mitmest liidu programmist, viiakse läbi üksainus audit, mis hõlmab kõiki asjakohaseid programme ja neist igatüüpi puhul kohaldatavaid eeskirju.

Artikkel 27

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. **Artiklites 23 ja 24 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.**
3. **Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 23 ja 24 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.**
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. **Artiklite 23 ja 24 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.**

Artikkel 27a
Komiteemenetlus

1. *Komisjoni abistab digitaalse Euroopa programmi koordineerimiskomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.*
2. *Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.*

Artikkel 28

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu alusel tehtud otsuse või muu õigusliku vahendi kohaselt, annab see riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ning Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma asjakohaseid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

VI PEATÜKK
ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Teavitamine, teabevahetus, avalikustamine, toetus poliitikavaldkondadele ja tulemuste levitamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset sihipärast teavet.
2. Komisjon võtab programmi, programmikohaste meetmete ja saadud tulemustega seoses teabe- ja kommunikatsioonimeetmeid. ***Ühtlasi tagab ta võimalikele liidu rahaliste vahendite taotlejatele digitaalsektoris ühtse teabe andmise ja nendeni jõudmise.*** Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

3. Programmist toetatakse poliitikavaldkondade kujundamist, teavitustegevust, teadlikkuse suurendamist ja tegevuse tutvustamist ning edendatakse koostööd ja kogemuste vahetamist artiklites 4–8 nimetatud valdkondades.

Artikkel 30

Kehtetuks tunnistamine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend, tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 31

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta asjakohaste meetmete jätkamist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 283/2014¹ ja otsusele (EL) 2015/2240², mida kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruse (EL) nr 283/2014 ja otsuse 2015/2240³ alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 9 lõikes 4 osutatud kulusid, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 283/2014, milles käsitletakse üleeuroopalisi telekommunikatsioonitaristu valdkonna võrke hõlmavaid suuniseid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1336/97/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 14).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend.

Artikkel 32

Jõustumine

■ Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

TEGEVUSED

Programmi tehniline kirjeldus: tegevuste esialgne ulatus

Programmi esialgsed tegevused viiakse ellu kooskõlas järgmiste tehniliste kirjeldustega.

Erieesmärk nr 1: kõrgjõudlusega andmetöötlus

Programmiga rakendatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse strateegiat, toetades täielikku ELi ökosüsteemi, mis pakub Euroopale maailmas konkureerimiseks vajalikku kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmevaldkonna alast võimekust. Strateegia eesmärk on juurutada aastateks 2022/2023 eksatasandi jõudlusega tipptasemel kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetaristu ning aastateks 2026/2027 eksatasandijärgsed võimalused. See tagaks liidule sõltumatu ja konkurentsivõimelise kõrgjõudlusega andmetöötluse tehnoloogia, et saavutada kõrgjõudlusega andmetöötluse rakenduste tipptase ja laiendada kõrgjõudlusega andmetöötluse kättesaadavust ja kasutamist.

Eisialgsed tegevused hõlmavad järgmist:

1. Ühine hankeraamistik, **mis võimaldab kasutada ühise kavandamise lähenemisviisi** tipptasemel ■ kõrgjõudlusega andmetöötluse, sh eksatasandi **kõrgjõudlusega andmetöötluse (jõudlus teha 10 astmes 18 tehet sekundis)**, superandmetöötluse ja andmetaristu integreeritud võrgustiku omandamiseks. See tehakse **hõlpsasti** kättesaadavaks avaliku ja erasektori kasutajatele, **eriti VKEdele, olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad**, ning ■ teadustöö jaoks **kooskõlas ... {määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte}**.
2. Ühine hankeraamistik eksatasandijärgse **(jõudlus teha 10 astmes 21 tehet sekundis)** superandmetöötluse taristu jaoks, kaasa arvatud kvantarvutuse tehnoloogiatega integreerimiseks.
3. ELi tasandi koordineerimine ja piisavad rahalised vahendid, et toetada sellise taristu arendamist, hankeid ja tööd.

4. Liikmesriikide kõrgjõudlusega andmetöötuse ja andmetöötlusvõimekuse võrku ühendamine ning toetus liikmesriikidele, kes soovivad uuendada oma kõrgjõudlusega andmetöötuse võimekust või omanda uusi võimekusi.
5. Kõrgjõudlusega andmetöötuse pädevuskeskuste võrku ühendamine: iga liikmesriigi kohta **vähemalt** üks keskus, mis on seotud selle riigi superandmetöötluskeskusega, et pakkuda kõrgjõudlusega andmetöötuse teenuseid tööstusele (eeskätt VKEdele), teadusringkondadele ja riigiasutustele.
6. Kasutusvalmis/töövalmis tehnoloogia juurutamine: teadustegevuse ja innovatsiooni tulemusena pakutav superandmetöötus kui teenus, et luua Euroopa integreeritud kõrgjõudlusega andmetöötuse ökosüsteem, mis hõlmaks teaduse ja tööstuse väärtusahela kõiki osi (riistvara, tarkvara, rakendused, teenused, ühendused ja kõrgema taseme digioskused).

Erieesmärk nr 2: tehisintellekt

Programmiga luuakse ja tugevdatakse Euroopa tehisintellektialaseid tuumvõimekusi, sh andmeressursid ja algoritmiteegid, ning tehakse need kättesaadavaks kõigile ettevõtjatele ja haldusasutustele; samuti tugevdatakse liikmesriikides olemas olevaid **ja uusi** tehisintellekti testimise ja sellega eksperimenteerimise võimalusi ja ühendatakse need võrku.

Esialgsete tegevused hõlmavad järgmist:

1. Niisuguste ühtsete Euroopa andmeruumide loomine, kuhu koondatakse kogu Euroopast avalik teave, **kaasa arvatud avaliku sektori teabe taaskasutamise saadud teave**, ja mida kasutatakse tehisintellekti lahenduste sisendandmete allikana. Andmeruumid oleksid avatud ■ avalikule ja erasektorile. Laialdasema kasutamise huvides tuleks andmeruumis olevad andmed teha ■ koostalitlusvõimeliseks, **eriti andmevormingute kaudu, mis on avatud, masinloetavad, standardsed ja dokumenteeritud**, nii avaliku ja erasektori vahelise suhtluse mõttes kui ka sektorite siseselt ja sektoriüleselt (semantiline koostalitlusvõime).
2. Kõigile **hõlpsasti ning õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel** kättesaadavate Euroopa ühiste ■ algoritmiteekide **või algoritmiteekide rakendusliideste** arendamine. Sedasi saaksid äriühingud ja avalik sektor leida ja kasutada nende vajadustele kõige paremini sobivaid lahendusi.

3. Koos liikmesriikidega tehtavad kaasinvesteeringud reaalses tingimustes toimuvate eksperimentide ja testide maailmatasemel võrdlusrajatistesse, mille keskmes on tehisintellekti rakenduste kasutamine sellistes elutähtsates sektorites nagu tervishoid, Maa ja keskkonna seire, **transport ja** liikuvus, turvalisus, tootmine ja rahandus, aga ka muud avalikku huvi pakkuvad valdkonnad. Sellised rajatised peaksid olema avatud kõikidele osalejatele kõikjalt Euroopast ning need tuleks ühendada digitaalse innovatsiooni keskuste võrguga. Rajatised peaksid olema varustatud **või ühendatud** suurte andmetöötlus- ja arvutusseadmete ning värskema tehisintellektitehnoloogiaga, seda ka arenevates valdkondades, **muu hulgas** neuromorfne andmetöötlus, süvaõpe ja robotika.

Erieesmärk nr 3: küberturvalisus ja usaldus

Programmi kaudu innustatakse oluliste võimekuste **tugevdamist**, loomist **ja omandamist**, et kindlustada ELi digitaalrajatist, -ühiskonda ja demokraatiat, tugevdades ELi küberturvalisustööstuse potentsiaali ja konkurentsivõimet ning parandades nii avaliku kui ka erasektori võimekust kaitsta Euroopa kodanikke ja ettevõtjaid küberohtude eest, muu hulgas toetades võrgu- ja infoturbe direktiivi rakendamist.

Selle eesmärgi esialgsed tegevused hõlmavad järgmist:

1. Koos liikmesriikidega tehtavad kaasinvesteeringud kõrgetasemelistesse küberturvalisuse seadmetesse, taristusse ja oskusteabesse, mis on hädavajalikud, et kaitsta elutähtsat taristut ja digitaalset ühtset turgu laiemalt. See võib hõlmata investeeringuid küberturvalisuse ja küberruumi olukorrateadlikkusega seotud kvantvahenditesse ja andmeressurssidesse ning muudesse vahenditesse, mis antakse kogu Euroopas avaliku ja erasektori kasutusse.
2. Olemasoleva tehnoloogilise võimekuse suurendamine ja liikmesriikides asuvate pädevuskeskuste võrku ühendamine ning selle tagamine, et kõnealused võimekused vastavad avaliku sektori ja tööstuse vajadustele muu hulgas selliste toodete ja teenuste osas, mis suurendavad küberturvalisust ja usaldust digitaalsel ühtsel turul.
3. **Tipptasemel tulemuslike** küberturvalisuse ja usalduse alaste lahenduste laialdase juurutamise tagamine kõigis liikmesriikides. See hõlmab **toodete** turbe ja ohutuse **suurendamist alates nende projekteerimisest kuni turustamiseni**.

4. Toetus küberturvalisuse alaste oskuste parandamisele, kasutades selleks näiteks küberturvalisuse alaste oskuste programmide üksteisega vastavusse viimist, nende kohandamist konkreetse sektori vajadustega ja sihipärastele erikursustele pääsemise hõlbustamist.

Erieesmärk nr 4: kõrgema taseme digioskused

Programmiga toetatakse ***praegusele ja tulevasele töötajaskonnale*** kõrgema taseme ***digioskuste alaste koolitusvõimaluste pakkumist*** eeskätt kõrgjõudlusega andmetöötuse, ***suurandmete analüüsi***, tehisintellekti, hajusraamatute (nt plokiahela) ja küberturvalisuse vallas; selleks pakutakse ***muu hulgas*** tudengitele, hiljuti kõrgkooli lõpetanutele ja ***igas vanuses kodanikele, kes vajavad oskuste täiendamist, ning*** praegustele töötajatele nende asukohast olenemata vahendeid selliste oskuste omandamiseks ja arendamiseks.

Esialgsete tegevused hõlmavad järgmist:

1. Juurdepääs töökohapõhisele õppele pädevuskeskustes ja kõrgtasemel ***digitehnoloogiat*** kasutavates äriühingutes ***ning muudes organisatsioonides*** pakutava praktika kaudu.
2. Juurdepääs kõrgtasemel digitehnoloogia kursustele, mida pakuvad ***kõrgharidusasutused, teadusasutused ja tööstuse kutsetunnistuste väljastamisega tegelevad asutused*** koostöös programmis osalevate asutustega (teemade hulka kuuluvad ***eeldatavalt*** tehisintellekt, küberturvalisus, hajusraamatud (nt plokiahelad), kõrgjõudlusega andmetöötlus ja kvantitehnoloogia).
3. Osalemine lühiajalistel spetsialiseeritud kutsealastel koolitustel, mis on eelnevalt sertifitseeritud näiteks küberturvalisuse vallas.

Sekkumised keskenduvad ***kõrgema taseme*** digioskustele, mis on seotud spetsiifiliste tehnoloogiatega.

■ Artiklis ***16*** määratletud ***Euroopa*** digitaalse innovatsiooni ***keskused toimivad koolitusvõimaluste vahendajatena, tehes koostööd haridus- ja koolitusteenuse osutajatega.***

Erieesmärk nr 5: juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime

I. Avalikku huvi pakkuvate valdkondade digitehnoloogiale üleminekuga seotud esialgsed tegevused hõlmavad järgmist.

Juurutamist, digivõimekuse parimat kasutamist või koostalitlusvõimet edendavate projektide puhul on tegemist ühist huvi pakkuvate projektidega.

1. *Haldusasutuste nüüdisajastamine*

- 1.1. Toetus liikmesriikidele Tallinna e-valitsemise deklaratsiooni põhimõtete rakendamisel kõigis poliitikavaldkondades; vajaduse korral vajalike registrite loomine ja nende omavaheline ühendamine täies vastavuses isikuandmete kaitse üldmäärusega.
- 1.2. Toetus piiriüleste digiteenuste taristu sidusa ökosüsteemi projekteerimisele, katsetamisele, juurutamisele, hooldamisele, *arendamisele* ja tutvustamisele ning otspunktidevaheliste sujuvate, turvaliste, koostalitlusvõimeliste, mitmekeelsete, piiriüleste või valdkondadevaheliste lahenduste ja ühisraamistike edendamine avalikus halduses. Siia hulka kuulub ka mõju ja kasulikkuse hindamise metoodika.
- 1.3. Toetus olemasolevate ühiste spetsifikatsioonide ja standardite hindamisele, ajakohastamisele ja tutvustamisele ning uute ühiste spetsifikatsioonide, avatud spetsifikatsioonide ja standardite arendamisele, kehtestamisele ja tutvustamisele liidu standardimisplatvormide kaudu ning vastavalt vajadusele koostöös Euroopa või rahvusvaheliste standardiorganisatsioonidega.
- 1.4. Koostöö usaldusväärse taristu Euroopa ökosüsteemi loomiseks, kasutades *võimaluse korral* hajusraamatupõhiseid (nt plokiahel) teenuseid ja rakendusi, sh koostalitlusvõime ja standardimise toetamine ning ELi piiriüleste rakenduste juurutamise edendamine.

2. *Tervishoid¹*

- 2.1. Selle tagamine, et ELi kodanikel on *kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega kontroll oma isikuandmete üle ning võimalus* oma isiklikele terviseandmetele *piirüleselt juurde pääseda* ning neid piirüleselt jagada, kasutada ja hallata *turvalisel ja niisugusel viisil, mis tagab nende privaatsuse* olenemata nende endi või andmete asukohast. E-tervise digiteenuste taristu loomise lõpuleviimine ja selle laiendamine uute digiteenustega, *mis on seotud haiguste ennetamise, tervishoiu ja hooldusega, nende juurutamise toetamine, tuginedes ELi tegevuse ja liikmesriikide*

¹ COM(2018)0233 final, „Tervise- ja hooldusvaldkonna digiteerimise võimaldamine digitaalsel ühtsel turul: kodanike võimestamine ja tervema ühiskonna loomine“.

laialdasele toetusele, eriti e-tervise võrgustikus vastavalt direktiivi 2011/24/EL artiklile 14.

- 2.2. Paremate andmete kättesaadavaks tegemine teadusuuringute, haiguste ennetamise ning personaalse tervishoiu ja hoolduse jaoks. Selle tagamine, et Euroopa tervishoiuvaldkonna teaduritel ja meditsiinipraktikutel on juurdepääs vajalikele ressurssidele (jagatud andmeruumid, **kaasa arvatud andmesalvestus ja -töötlus**, eksperditeadmised ja analüüsivõimalused), et saavutada läbimurdeid nii peamiste kui ka harvikaiguste valdkonnas. Eesmärk on tagada vähemalt 10 miljonist inimesest koosnev populatsioonipõhine kohort. ■
- 2.3. Digitaalsete töövahendite kättesaadavaks tegemine kodanike võimendamise ja inimkeskse hoolduse jaoks; selleks toetatakse innovatiivsete ja parimate tavade vahetamist digitervise, suutlikkuse suurendamise ja tehnilise abi vallas, eeskätt seoses küberturvalisuse, tehisintellekti ja kõrgjõudlusega andmetöötusega.
3. *Kohtusüsteem*: sujuva ja turvalise piiriülese elektroonilise side võimaldamine kohtusüsteemis ning kohtute ja muude tsiviil- ja kriminaalõiguse valdkonna pädevate asutuste vahel. Kodanike, ettevõtjate, õiguspraktikute ja kohtusüsteemi liikmete jaoks õigusemõistmisele, juriidilisele teabele ja menetlustele juurdepääsu parandamine, kasutades semantiliselt koostalitlusvõimelisi ühendusi ■ andmebaaside ja registritega ning hõlbustades vaidluste kohtuvälist lahendamist internetis. Kohtute ja **õiguselukutse** jaoks selliste innovatiivsete tehnoloogiate arendamise ja rakendamise edendamine, mis põhineksid **muu hulgas** tehisintellekti lahendustel ja mis tõenäoliselt optimeeriks ja kiirendaksid menetlusi (näiteks nn õigustehnoloogia rakendused).
4. *Transport, liikuvus, energeetika ja keskkond*: niisuguste detsentraliseeritud lahenduste ja taristu juurutamine, mida on vaja selliste mastaapsete digirakenduste jaoks nagu **ühendatud ja automatiseeritud sõidukijuhtimine, mehitamata õhusõidukid, aruka liikuvuse kontseptsioonid**, arukad linnad, arukad maapiirkonnad **või äärepoolseimad piirkonnad** ning mis toetavad transpordi-, energia- ja keskkonnapoliitikat, **tehes seda kooskõlas Euroopa ühendamise rahastu kohaste transpordi- ja energeetikasektorite digiülemineku alaste meetmetega**.
5. *Haridus, kultuur ja meedia*: pakkuda Euroopas loovisikutele, loometööstusele ja **kultuurisektoritele** juurdepääsu uusimatele digitehnoloogiatele tehisintellektist

kõrgtaseme andmetööluseni. Kasutada Euroopa kultuuripärandit, *sealhulgas Europeanat, et toetada haridust ja teadusuuringuid ning edendada kultuurilist mitmekesisust, sotsiaalset ühtekuuluvust* ja Euroopa *ühiskonda*. Toetada digitehnoloogia kasutuselevõttu hariduses *ning ka era- ja avaliku sektori vahenditest rahastatud kultuuriasutustes*.

6. *Muud tegevused, mis toetavad digitaalset ühtset turgu, näiteks digikirjaoskuse ja meediapädevuse edendamine ning* alaealiste, lapsevanemate ja õpetajate *teadlikkuse suurendamine* ohtudest, millega alaealised võivad võrgukeskkonnas kokku puutuda, ning sellest, kuidas neid kaitsta, ning *küberkiusamise ja* laste seksuaalset kuritarvitamist kajastavate materjalide internetis levitamise vastu *võitlemine, toetades üleeuroopalist turvalisema interneti keskuste võrgustikku*; tahtliku väärinfo levitamise *avastamise ja* selle vastu võitlemise *meetmete edendamine, suurendades seeläbi liidu üldist vastupanuvõimet*; digitaalsetel platvormidel põhineva majanduse ELi *vaatluskeskuse ning uuringute ja teavitustegevuse toetamine*.

Punktides 1–6 osutatud tegevusi võivad osaliselt toetada Euroopa digitaalse innovatsiooni keskused, kasutades samu võimekusi, mis on välja töötatud selleks, et abistada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale (vt II punkti).

II Tööstuse digitehnoloogiale üleminekuga seotud esialgsed tegevused

1. *Euroopa* digitaalse innovatsiooni keskuste võrgu ulatuse suurendamisele kaasa aitamine, et tagada kõigi ettevõtjate, eriti VKEde juurdepääs digivõimekustele kõigis ELi piirkondades. See hõlmab eelkõige järgmist:
 - 1.1. Juurdepääs ühtsele Euroopa andmeruumile, tehisintellektiplatvormidele ja Euroopa kõrgjõudlusega andmetööluse vahenditele andmeanalüüsi ja arvutusmahukate rakenduste jaoks.
 - 1.2. Juurdepääs mastaapsetele tehisintellekti testimise vahenditele ja kõrgetasemelistele küberturvalisuse töövahenditele.
 - 1.3. Juurdepääs kõrgema taseme *digioskustele*.

2. Tegevusi koordineeritakse eeskätt programmist „Euroopa horisont“ toetatavate digitehnoloogia innovatsioonimeetmetega ja Euroopa Regionaalarengu Fondist ***Euroopa*** digitaalse innovatsiooni keskustesse tehtavate investeeringutega ning need täiendavad neid meetmeid ja investeeringuid. Turuleviimise toetusi võib pakkuda ka digitaalse Euroopa programmi raames kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Digitehnoloogiale ülemineku edasiste sammude rahastamisvõimalusi toetatakse InvestEU süsteemi kasutatavate rahastamisvahendite abil.

II LISA

Tulemusnäitajad

Erieesmärk 1 – „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“

- 1.1 Ühiselt hangitud kõrgjõudlusega andmetöötluse tarindite arv
- 1.2 Eksatasandi ja eksatasandijärgsete arvutite kasutamine kokku ja kasutamine eri sidusrühmade poolt (ülikoolid, VKEd jne)

Erieesmärk 2 – „Tehisintellekt“

- 2.1 Eksperimenteerimis- ja testimisrajatistesse kaasinvesteeritud summa kokku
- 2.2 ***Käesoleva määruse kohaste tegevustega seotud Euroopa ühiste algoritmiteekide või algoritmiteekide rakendusliideste, ühtsete Euroopa andmeruumide ning eksperimenteerimis- ja testimisrajatiste kasutamine***
- 2.2 a ***Niisuguste juhtumite arv, kus organisatsioonid otsustavad programmi tulemusel integreerida tehisintellekti oma tootesse, protsessidesse või teenustesse***

Erieesmärk 3 – „Küberturvalisus ja usaldus“

- 3.1 Ühiselt hangitud küberturvalisuse tarindite ja/või töövahendite arv
- 3.2 Nende kasutajate ja kasutajakogukondade arv, kes on saanud juurdepääsu Euroopa küberturvalisuse vahenditele.

Erieesmärk 4 – „Kõrgema taseme digioskused“

4.1 ***Programmist toetatud kõrgema taseme digioskuste omandamise koolituse läbinud isikute arv***

4.2 Nende ettevõtjate, ***eelkõige VKEde*** arv, kellel on raskusi IKT-spetsialistide töölevõtmisega

4.2 b Niisuguste isikute arv, kes on teatanud, et pärast programmist toetatud koolituse lõppu on tööhõive olukord paranenud

Erieesmärk 5 – „Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime“

5.1 Digitaalsete avalike teenuste kasutuselevõtt

5.2 Suure digimahukuse näitajaga ettevõtjad

5.3 Riikliku koostalitlusvõime raamistiku ■ Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga ***vastavusse viimise ulatus***

5.4 ***Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste teenuseid kasutanud ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste arv***

III LISA

Koostoime muude liidu programmidega

I. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ tagab järgmise:

- a) Kuigi mitu digitaalse Euroopa programmi ja programmi „Euroopa horisont“ teemavaldkonda kattuvad, on toetatavad meetmed, nende eeldatavad väljundid ja sekkumisloogika erinevad ja üksteist täiendavad.
- b) Programmi „Euroopa horisont“ raames toetatakse laialdaselt teadusuuringuid, tehnika arendamist, tutvustamistegevust, katsetamist, kontseptsiooni tõendamist, testimist ja innovatsiooni, kaasa arvatud innovatiivsete digitehnoloogiate komertskasutuse eelne juurutamine, kasutades selleks i) digivaldkonna ja tööstuse teemavaldkonna üleilmsete probleemide samba eraldi eelarvet, et arendada progressi võimaldavaid tehnoloogiaid (tehisintellekt ja robotika, järgmise põlvkonna internet, kõrgjõudlusega andmetöötlus ja suurandmed, olulised digitehnoloogiavaldkonnad, mis kombineerivad digitehnoloogiat muu tehnoloogiaga); ii) e-taristu toetamist avatud teaduse samba

raames; iii) digitaalsete aspektide integreerimist kõigi üleilmsete probleemide puhul (tervishoid, julgeolek, energeetika ja liikuvus, kliima jne) ning iv) toetust murranguliste uuenduste mastaapsuse suurendamisele avatud innovatsiooni samba raames (neist paljud kombineerivad digitehnoloogiat füüsilise tehnoloogiaga).

- c) Digitaalse Euroopa programmi raames investeeritakse i) digitaalse võimekuse suurendamisse kõrgjärgulusega andmetöötluse, tehisintellekti, **hajusraamatu tehnoloogia**, küberturvalisuse ja kõrgema taseme digioskuste vallas ning ii) ELi raamistikus toimuvasse digivõimekuste ja uusimate digitehnoloogiate juurutamisse riikide, piirkondade **ja kohalikul** tasandil avalikku huvi pakkuvates valdkondades (nt tervishoid, avalik haldus, õigus ja haridus) või turutõrgetega valdkondades (nt ettevõtete, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete digitaliseerimine).
 - d) Digitaalse Euroopa võimekused ja taristu tehakse kättesaadavaks teadus- ja innovatsioonikogukonnale, muu hulgas programmist „Euroopa horisont“ toetatavate tegevuste jaoks, sh testimine, eksperimenteerimine ja tutvustamistegevus kõigis sektorites ja kõigil erialadel.
 - e) Kui uudsete digitehnoloogiate arendamine programmi „Euroopa horisont“ raames edeneb, võetakse need tehnoloogiad järk-järgult kasutusele ja need juurutatakse digitaalse Euroopa programmi raames.
 - f) Programmi „Euroopa horisont“ algatusi oskuste ja pädevuste õppekavade arendamiseks (kaasa arvatud õppekavad, mida pakutakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi digitehnoloogia teadmisi- ja innovaativakogukonna (KIC-Digital) ühistegevuskeskustes) täiendatakse digitaalse Euroopa programmist toetatava kõrgema taseme digioskuste alase võimekuse suurendamise kaudu.
 - g) Paika pannakse programmitöö ja rakendamise jõulised koordineerimismehhanismid, mis viivad mõlema programmi menetlused võimalikult suures ulatuses omavahel vastavusse. Nende juhtimisstruktuurid hõlmavad kõiki asjaomaseid komisjoni talitusi.
2. Koostoime liidu programmidega, mille eelarvet täidetakse jagatult (sh Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond), tagab järgmise:

- a) Sellistest liidu programmidest, mille eelarve täitmine toimub jagatult, ja digitaalse Euroopa programmist lisarahastuse kaasamise kokkuleppeid kasutatakse selleks, et toetada tegevusi, millega tagatakse ühendus aruka spetsialiseerumise ning Euroopa majanduse *ja ühiskonna* digitehnoloogiale ülemineku toetamise vahel.
- b) Euroopa Regionaalarengu Fond aitab kaasa piirkondlike ja kohalike innovatsiooni ökosüsteemide arendamisele ja tugevdamisele, tööstuse ümberkujundamisele *ning ühiskonna ja avaliku halduse digitehnoloogiale üleminekule, stimuleerides seeläbi ka Tallinna e-valitsemise deklaratsiooni rakendamist*. See hõlmab toetust tööstuse digitaliseerimisele ning selle töö tulemuste kasutuselevõtule, aga ka uudsete tehnoloogiate ja innovatiivsete lahenduste kasutuselevõttu. Digitaalse Euroopa programm täiendab ja toetab digivõimekuste riikidevahelist võrgustamist ja kaardistamist, et teha need kättesaadavaks VKEdele ning teha kõigis ELi piirkondades kättesaadavaks koostalitlusvõimelised IT-lahendused.

3. Koostoime Euroopa ühendamise rahastuga tagab järgmise:

- a) Tulevane digitaalse Euroopa programm keskendub ulatuslikule digivõimekuse ja -taristu loomisele kõrgiõudlusega andmetöötuse, tehisintellekti, küberturvalisuse ja kõrgema taseme digioskuste vallas, et tagada ELi raamistikus elutähtsate olemasolevate või testitud innovatiivsete digilahenduste laialdane kasutuselevõtt ja juurutamine avalikku huvi pakkuvates või turutõrgetega valdkondades kogu Euroopas. Digitaalse Euroopa programmi rakendamine toimub peamiselt koos liikmesriikidega tehtavate koordineeritud ja strateegiliste investeeringute, eriti ühiste avalike hangete kaudu, mis on suunatud kogu Euroopas jagatavasse digivõimekusse ja kogu ELi hõlmavatesse meetmetesse, mis toetavad koostalitlusvõimet ja standardimist digitaalse ühtse turu osana.
- b) Digitaalse Euroopa programmi võimekused ja taristu tehakse kättesaadavaks uute innovatiivsete tehnoloogiate ja lahenduste juurutamiseks liikuvuse ja transpordi valdkonnas. Euroopa ühendamise rahastu toetab uute innovatiivsete tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõttu ja juurutamist liikuvuse ja transpordi valdkonnas.
- c) Luuakse koordineerimismehhanismid, seda eelkõige asjakohaste juhtimisstruktuuride kaudu.

4. Koostoime InvestEUGa tagab järgmise:
- a) InvestEU fondi määruse raames pakutakse turupõhisel rahastamisel põhinevat toetust muu hulgas käesoleva programmi kohaste poliitikaeesmärkide saavutamiseks. Sellist turupõhist rahastamist võib kombineerida toetuste andmisega.
 - b) Äriühingute juurdepääsu rahastamisvahenditele hõlbustab digitaalse innovatsiooni keskuste pakutav toetus.

5. Koostoime programmiga „Erasmus+“ tagab järgmise:

- a) Programmi raames toetatakse selliste tipp tehnoloogiate nagu tehisintellekti või kõrgjõudlusega andmetöötluse juurutamiseks vajalike kõrgema taseme digioskuste arendamist ja omandamist koostöös asjaomaste tööstusharudega.
- b) Programmi „Erasmus+“ kõrgema taseme oskuste osa täiendab liikuvusalaste kogemustega digitaalse Euroopa programmi sekkumisi, mis puudutavad oskuste omandamist kõigis valdkondades ja kõigil tasemetel.

- 5 a. *Koostoime programmiga „Loov Euroopa“ tagab järgmise:*

- a) *Programmi „Loov Euroopa“ MEDIA alaprogrammi raames toetatakse algatusi, millel võib olla tõeline mõju kogu Euroopa kultuuri- ja loomesektorile, aidates kõnealustel sektoritel kohaneda digitehnoloogiale üleminekuga.*
- b) *Digitaalse Euroopa programm pakub Euroopas muu hulgas loovisikutele, loometööstusele ja kultuurisektorile juurdepääsu uusimatele digitehnoloogiatele alates tehisintellektist kuni kõrgetasemel andmetöötluseni.*

6. *Tagatakse koostoime ka muude pädevusi/oskusi käsitlevate ELi programmide ja algatustega.*